

VITANAP A MAGYARORSZÁGI
CIGÁNY TANULÓK OKTATÁSÁRÓL

VI. ÉVFOLYAM
2. SZÁM
ROMA LAP
1998. FEBRUÁR
ÁRA: 98 Ft

TISZTISZOLGÁK?!
Farkas Kálmán írása
a 11. oldalon

GYÖKEREK ÉS
GALLYACSKÁK

PÁLYÁZATOK

VÁSÁRNAPTÁR

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P OSTAFORDULT V AL

Vadrózsák

Az együttes megalakítása már több éve foglalkoztatott, lassan érlelődött bennem. A különlegessége, egyben a nehézsége is abban rejlik, hogy megyei cigányegyüttesről van szó, amely ebben a formában jelenleg egyedülálló vállalkozás az országban. A megalapítást követően az együttesre felfigyelt **Lakatos Oszkár** képviselő úr, aki megállapodást ígért, amely 1998. november 18-án létre is jött. Korábban ebben a műfajban már művészeti vezetőként ténykedtem a békési „Rőzsetűz” Együttes alapítójaként, akikkel kazettákat is adtunk ki. Később meghívtak művészeti vezetőnek cigányanyanyelvű együtteshez is.

A „Vadrózsák” művészeti vezetője és szólóénekes: **Szabó Mária**, aki egyben alapító is. Szabó Mária a beások nagy családjához tartozik, Békéscsabán él. Kitűnően énekel románul, cigányul és magyarul. Az együttes kulturális cél-

ja, Békés megye folklór hagyományainak a gyűjtése, feldolgozása és művészi szintű előadása. Az együttes alapító tagjai: **Szoboszalai Alfonz** zenekarvezető Mezőberényből, aki valamikor a „Rőzsetűz” rajkók együttesében kezdte pályafutását, már 14 évesen kazettája volt. Kitűnő gitáros, könnyedén és művészi szinten kezeli a hangszerét. Kiválóan énekel. **Flóra Elemér** (Békésről) tamburás, 11 évesen volt a „Rőzsetűz” rajkók együttesében, mint kanalas és szólóénekes. Flóra Elemér a gitárt is kitűnően kezeli. Kiválóan énekel, jól

perget, ritmus érzéke kiváló. **Mező Róbert** kannás, szájhógós Dobozról, kiváló ritmusérzéssel, jól énekel, többször nyert Gyulán a műfajban aranyérmet.

Ebben az évben kazettát készülünk kiadni. Turnézunk a megyében és az országban. Külföldi fellépésekre is készülünk, valamint külföldi CD kiadására. Rendszeresen fellépő együttes.

1988-ban az együttes tagjai meg fogják szerezni az OSZK kiskönyvet, aminek alapján az Interkoncert ki tud közvetíteni bennünket külföldre is. Az együttes teljesen univerzális, mert a cigány műfajon kívül játszanak spanyolos temperamentumos számokat, de ha kell, otthon vannak a magyar hallgatókban, pergetőkben is, de a tánczenében is. Természetesen az igazi „szerelmük” a cigányfolklór.

Fő feladatunk az együttes menedzselése és művészeti irányítása. Szeretnénk vállalni az országban mindenhol szükség szerint fellépéseket.

Rendezvényeken, politikai fórumokon, keresztelőkön, lakodalmakon, cigánybálon, pótszilveszteren, nyugdíjas rendezvényeken, igény szerint. Az együttes megkeresése levélben történhet. Cím: Szilveszter Ödön, a Békés megyei „Vadrózsák” ügyvezető elnöke 5600 Békéscsaba, Irányi u. 2. I/2. Pf.: 413.

A levél alapján az együttes szerződést küld és a szerződés aláírása után, illetve a fellépést megrendelő amikor a szerződést visszaküldi, utána utazunk el a fellépés színhelyére.

Szilveszter Ödön

Címlapon: Bangó Margit

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik
havi 10 alkalommal,
a „Magyarországi
Nemzeti és Etnikai
Kisebbségekért”
Közalapítvány
támogatásával.

Kiadja: az „Okta-tási és Továbbképzési
Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon: (60) 387-293. Fax: (56) 420-110

Főszerkesztő: **Paksi Éva**

Tervezőszerkesztő: **Pnza József**
Munkatársak: **Botosné Kóti Lilla,**
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Pálfi Élvira

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdaipari munkák:

REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég.
Verseyhy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük
meg és nem küldjük vissza!

Enciklopédia

Platánfán a cigány

A magyar ember mulatott – leg-
többször cigánnyal. Az arisztokrácia,
a tiszúkar, a nagy-, a közép- és a kis-
polgárság is – mind a maga rangjá-
nak megfelelő helyen és közegben. A
rezesbandák, a tamburazenekarok in-
kább a lakodalmak, majálisok alkalmi
zeneellátását biztosították. A ci-
gány meg ott settenkedett, ahol szük-
ség volt rá. A főúri medve- és róka-
vadászatok, ökörsütések, korteskedé-
sek és választások, bankettek, eskü-
vők, városi név- és születési esté-
lyek, köszöntők és szerenádok, teme-
tések, farsangi bálók, jubileumok és

szüreti multságok elképzelhetetlen,
hogy cigányzenekar nélkül zajlottak
volna le. Ezek jónémelyike vad ti-
vornyává fajult és olyankor telt ki
igazából a cigány becsülete. Ha igazi
rajok mulattak – elegánsan és gálán-
san fizették ki a zenekart, ha duha-
jok-, nagyoztak, megfircongatták a
cigányt. Muzsikáltatták őket féllá-
bon, felzavarták az eperlára, leeresz-
tették a kútba. Nem ritkán tépték szét
az urak a bankót s köptek rá a primás
homlokára egyenként, vagy húzták
bele a vonóba.

(Csemer Géza: **Habiszti**)

Manula zidari -
majstori baro,
bish thaj sh tarto pes
menestirja vazdel.
Shonaspe butyi te keren,
so dyese vazdena,
erat xasarena.
De ek bersh butyi kerena,
menestirja chi vazdena,
so dyese vazdena,
erat xasarena.
Manula zidari -
majstori baro,
muj pe l' butyara kaj dela:
- Ashumen pe mande,
so me lav tephenav:
De ek bersh butyi ame
keras,
so dyese keras,
e rat xasaras.
Mukhentume bre butyatar
thaj shon tumen bre te
soven,
dore o Del amenge tradel
ka ekh suno lasho,
sar menestirja te vazda.
Leste ashunena,
butyi anda l vast mukhena.
Tele kaj perena
von sate soven.
Tehara de diminyaci
savore ushtyena.
Manula zidari
lendar kaj pushela:
- Phenen bre chaches,
te na xoxaven,
ke te xoxavena,
tumenge phararena,
chaches te phenena,
tumenge usorina,
phenen, so dikhline
tume ando suno?
Po jek kaj phenena
bish thaj sh tar butyara
savore jek suno,
sar menestirja te vazden.
te zhas ando gav o
kaj baba e limbuto,
voj amenge kaj phenel,
sar menestirja te vazdas.
Manula zidari -
vo kade phenela:
- Chaces bre phenden,
tumaro suno,
ke vime suno dikhlem
te zhas ando gav,
kaj baba e limbuto,
voj amenge kaj phenel,
sar nemestirja te vazdas.
Manula zidari -
majstori baro,
do zhenen kaj pesa lela

Manula kőműves -
kőműves mester
huszonnégy társával
várat épített.
Elkezdtek a nehéz munkát,
éjszaka leomlott.
Már egy éve építették,
de a vár nem emelkedett,
amit raktak nappal,
éjszaka leomlott.
Manula kőműves -
kőműves mester,
társaihoz ekkép szóla:
halljátok a szavam.
halljátok mit mondok:
Dolgozunk egy éve hiába,
amit építünk nappal,
éjszaka leomlik.
Hagyjuk társaim
a munkát,
menjetekek békén aludni,
hátha az Úr, látva kínunk,
küld olyan szerencsés
álmot,
hogy a várat felépítjük.
Szavát lesve lesték,
Szerszámaikat letették.
Mind ledőltek nyomban,
merülvén álomba.
Másnap korán,
hajnaltájban
ébrednek mind, sorban.
Manula kőműves
kérdi minden társát:
Szóljon szátok
hazugtan szót,
mert ha hazug szó lesz,
rátok száll az átok,
de az igaz szónak
könnyebbség az ára.
Mondja hát mindenki,
milyen volt az álma?
Huszonnégy kőműves
mind egyszerre mondta,
ugyanaz az álma,
hogy építsenek várat,
Menjünk a faluba,
a javasasszonyhoz,
ő az, ki megmondja
falakat hogyan emeljünk.
Manula kőműves -
e szavakat mondta:
igazat szóltatok,
ez volt az álom,
és ez volt az enyém is.
hogy menjünk a faluba,
a javasasszonyhoz,
ő az ki megmondja, hogy
hogyan építhetünk várat.
Manula kőműves -
kőműves mester,

andal butyara
ando gav kaj zhala
kaj baba e limbuto
Kana late avela,
anda moste phenela:
- Maj dombrojt,
phurorije!
E phurori phenela:
- Najis tuke, butyarina.
Mange chaches te phenen,
pala sos mande aviljen?
Manula zidari -
majstori baro,
phurorake kaj phenes.
- Phurorije, d anda Del
amenge chaches te phenes,
sar manestirja te vazdas,
ke ek bersh butyi keras,
so dyese vazdas,
e rat xasaras.
Lela e pluri thaj phenela:
- Ashunen tume
pre mande:
me tumen kaj sittyarav,
te kanden muro muj.
Khere tume zhan
haj shon tumen kaj butyi,
thaj keren butyi.
Che zhuvlyi
tumende avela,
xaben tumenge anela,
kodola te len
ando zido la te shon,
la te zidujin
Khere, Devla, avena,
savoreng phenena,
so phendas e baba e
limbuto,
sar menestirja te vazden.
Tehara de diminyaci
savore kaj butyi avena,
zido zidujina.
Manula zidari -
majstori baro,
mishto vo zhanel
ke leski romnyi
majanglal avel
sar le kaver zhuvlya
Vol' Devlas mangel,
- Devla, svuntona,
trade ande lako drom,
de ekh baro dum ruv,
voj o te daral,
xaben mujal te del,
palpale te zhal.
O Del, sar si svunto,
kade vi kerdyas,
ruv andel lako drom
tradas.
Voj o dum darajlas,
xaben mujal kaj das,
palpale gelas.

társai közül két embert
magával hívta,
a faluba mentek,
a javasasszonyhoz.
Amint odaérkeztek,
így szóltak a mesterek:
- Üdvözölt légy öreganyó!
- Viszont te is,
jó kőműves. -
fogadta a javasasszony
- Igazat szóljon a szád,
Miért jöttetek hozzám?
Manula kőműves -
kőműves mester,
a nénének emígy szóla:
- Öreganyám az Istenben,
az igazat mondd meg
nekem,
várat hogyan építhetek,
mert egy éve dolgozunk,
s amit rakunk nappal,
éjszaka leomlik.
Mondá neki a jóasszony.
- Hallgassátok meg
a szavam.
Megtanítalak titeket,
ha a szavamra figyelték.
Vissza hogyha mentek
újra kezdjétek el,
tegyétek mit eddig.
Amely asszony
hozzátok jön,
ételt amelyik nektek hoz,
fogjátok meg azt,
be az új falba rakjátok -
körbe falazzátok.
Amint - Dévlám,
visszatértek.
hírül adták társaiknak,
hogy mit tanácsolt
az asszony,
várat hogyan építhetnek.
Másnap korán
hajnaltájban
mindegyik munkához látva,
új falakat raktak.
Manula kőműves
kőműves mester
tudva tudta, hogy az
ő felesége
érkezik elsőnek,
nem valamely másik.
Az Úr Istent kérte:
- Szentséges Atyám
add, küldj az útra, az újába
egy hatalmas farkast,
riadalmast -
étel kiboruljon,
visszaforduljon.
Az Úr, a Szentséges,
így cselekedett:
farkast küldött elejbe.

Pej romanyi shib boldas lesó: Choli-Daróczi József

(Következő lapszámunkban folytatjuk.)

Érteni kell a cigány gyerekekhez!

Beszélgetés Choli-Daróczi Józseffel a pedagógusok továbbképzéséről

– Második szemeszterénél tart Kőbányán az a kezdeményezés, amely a gyakorló pedagógusok romológiai ismereteinek megteremtését, szélesítését tűzte célul maga elé. Milyen formában és háttérrel működik a képzés?

– A Kőbányai Cigány Kisebbségi Önkormányzat hívta életre, a helyi Pedagógus Kabinet adja a helyet, illetve részt vesz a szervezési munkában. Ilyen Kabinetek egyébként minden megyében működnek, hogy lehetővé tegyék a szakmai továbbképzést, illetve diákrendezvényeket szervezzenek. Lényeg, hogy összefogja a kerület vagy megye pedagógusait.

– Minden szinten? Vagyis az általánostól egészen a felsőoktatásban tanítókig?

– Igen. Éppen ezért választottuk ezt a fórumot, mert folyamatosan tapasztaltuk, hogy egyre dőcögősebben mennek a cigány gyerekekkel való iskolai foglalkozások. Itt főleg az órakereten kívüli, szabadidős tevékenységekre gondolok. Ez nemcsak azért van így, mert a pedagógusnak nincs ideje, hanem azért is, mert nem ismeri a cigányokat. Mindennek következményeként egyre több cigány gyerek válik csellengővé. A Cigány Kisebbségi Önkormányzat két dolgot tehet, ha a folyamatnak gátat akar vetni. Először is elkezd foglalkozni a pedagógusokkal – sok esetben a szemlélet megváltoztatására van szükség; de párhuzamosan a családokkal, a gyerekekkel is foglalkozni kell.

– Ha jól értem, a ti kezdeményezéseitek a pedagógusok szemléletváltását célozza.

– Részben, de nem kizárólag. Próbáljuk a kerülethől megszerezni, „magunkhoz édesgetni” a pedagógusokat, minden iskolából legalább a gyermekvédelmis szakembert és egy osztályfőnököt.

– Hogyan zajlik a képzés? Milyen gyakorisággal és kik az előadók?

– Kéthetente találkozunk, és hála Istennek a téma, vagyis a romológia szakértőit sikerült megnyernünk az ügynek. Így például Pankucsi Mártát

a Művelődési Minisztérium Kisebbségi Főosztályáról, Csepeli György szociológust, akinek az előítélet-kutatás a szakterülete; Hága Antóniát; és Újvári Zoltánt is. Szó esik a cigány gyerekek nevelésén, oktatásán kívül a népművészetről, vagy a cigányok történetéről és a bűnözés alakulásáról – a témában Mezsey Barna, az ELTE kriminálisztika tanszékének vezetője tartott előadást.

– Vajon mennyire hatékonyak ezek a – tulajdonképpen – csak mozaik-szerű ismeretátadások a pedagógusok számára? Hogyan tudják a sok apró információt alkalmazható ismerétté szélesíteni?

– Azt feltételezem, hogy mindez hosszútávon lesz kifizetődő. Egy idő után össze kell, hogy álljanak ezek az előadások egy egésszé, a romológiává. De nem is elsősorban a tudatokra szeretnék apellálni, illetve abban változást előidézni, sokkal inkább az érzelmek terén. Tudniillik nagyon fontos már kisiskolás korban az érzelmi viszony.

– Gyakorlati tanácsokat tudtok adni éppen az érzelmi kapcsolatok terén? Hiszen kapnak egy csomó információt, de hogy testközelből hogyan kell bánni a cigány gyerekekkel, azt fogják-e tudni?

– Fontos, hogy az említett előadók mellett azért számos cigány „szakértőnk” is van a témában, mint Lakatos Menyhért, Daróczi Ági, Varga Ilona, vagyis kvalifikált, képzett cigány embereket is meghívunk, és az ő szerepük elsősorban az érzelmi ráhatás. Szó esik cigány hagyományokról, családi szokásokról, arról például, hogy a cigány ember egészen másképpen szeret, mint a nem cigány. Ezek a találkozók pedig inkább beszélgetések formájában zajlanak.

– Általában tehát dialógus-jellegűek a foglalkozások?

– Sajnos nem – és erre nagyobb hangsúlyt is kell fektetnem a jövőben –, szóval tulajdonképpen pedagógus-betegség, hogy amikor egy „nagy név” jön előadni, akkor nem nagyon szólnak bele, mert hogy illik meghallgatni. Ami az előadók kiválasztását illeti, nagyon szerencsés, ha cigány és nem cigány ember nézeteit, érvelését is hallják, és ezek sokszor egybecsengenek. Ilyenkor a hallgatóság úgy érzi, hogy van kontroll, amit hallott, az mindkét fél álláspontját tükrözi, vagyis objektív, nem elfogult vélemény.

– Hogyan látod a képzés jövőjét? Lesz-e folytatás, és milyen formában?

– Rövid távon a tervünk az, hogy három szemeszteressé (vagyis háromszor tíz hónapossá) bővítsük a programot, és valamiféle – a Minisztérium által is elismert – tanúsítványt adjunk a képzést elvégzőknek. Így jövőre lenne tizenhét képzett „romológusom”, akiket a kerületben bárhová bármikor el tudok küldeni bizonyos feladatokkal. Például szakszerű és jó tantervek összeállításában tudnának segítséget nyújtani, előadásokat tartani. Segítség kell a téma beépítéséhez akár az interkulturális oktatáson belül, akár a cigány felzárkóztató programok kidolgozása tekintetében. Így kapcsolódunk tehát szűkebb értelemben is a NAT-hoz és a helyi tantervekhez. De nem tud minden ilyen feladatot az Önkormányzat magára vállalni.

– Tehát a képzés után sok lesz a gyakorlati tennivaló?

– Így van. Én elsősorban azt várom, hogy a pedagógusok osztályfőnöki órát tartssanak, de nagyon játékos, a gyerekekhez közel álló formában. Például beszélgetés a cigány néprajzról, és „véletlenül” éppen ott van egy gitáros-énekes, aki előad a zenei hagyományokból. Vagy gyerekversek is előkerülhetnek, például Weöres Sándortól – magyarul és cigány nyelven egyaránt. Így óriási élményekben lehet részük, és a helyzet kedvez a barátságok kialakulásának is. A két nép közötti falak rögtön inogni kezdenek.

– Véleményed szerint ezt a programot, illetve a témát csak olyan osztályokba érdemes bevinni, ahol vannak cigány gyerekek, vagy oda is, ahol nincsenek?

– Sőt, teljesen „cigánymentes” iskolákba is be kell vinni.

– Vajon milyen a téma fogadtatása ezeken a helyeken?

– Személyes tapasztalatom szerint, ha iskolán kívül közös tevékenység, szórakozás közben találkoznak, amikor mindenki jól érzi magát, ezek nagyon jó kapcsolatok, konfliktusmentes viszonyok alapját képezhetik. Így lehet gátat szabni az ellenségességnek. Ezek mellett ha a tanár bensőségesen, átfogóan tud beszélni a témáról, az érdeklődést kelt a diákokban.

– De felvérteződnek a képzésben részt vevő pedagógusok azzal szemben, hogyha mégis ellenséges reakciókkal kell szembenémiük az osztályban?

– Mindenre persze nem tudok megoldást nyújtani, egyenlőre azokat a lehetőségeinket tudjuk kihasználni, amelyek a kezünkben vannak. Hiszen valamit kell csinálni. De a cigánysággal kapcsolatos problémáknak még számos olyan aspektusa van, amelyre nem tudjuk a hatékony kezelési módot. Mindezenre bízunk a pedagógusok szakértelmében és gyakorlati tapasztalataiban

is, amelyeket igyekszünk hasznosítani. Ami engem illet, gyakorlati útmutatásként minden hónapban konzultációs órát tartok, ahol megpróbálunk bizonyos témákat egymáshoz illeszteni, összedolgozni. A kriminalisztikánál például az érték, erkölcs, magatartás dimenziói merülhetnek fel. Én például még tanultam erkölcsant, ami ma is nagyon kellene...

– Ha jól tudom, az országban még egy hasonló képzés működik.

– Igen, ez a Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola Romológiai Tanszékének kihelyezett tagozata. Szintén diplomásoknak szól, úgynevezett posztgraduális képzésként, a főiskola tantervi anyagához szorosan igazodva, vagyis nyelv, történelem, irodalom és néprajz a főbb tanegységek. Sok hallgatónk van, és úgy tűnik, egyre nagyobb az érdeklődés a hasonló képzések iránt szerencsére az országban.

Mészáros Anita

Ollóval írtuk

A hátrányos helyzetű fiatalokért tanultak

A szolnoki „Roma Esély” Alternatív Szakiskola az elmúlt esztendőben történt alapítása óta folyamatosan készíti fel a hátrányos helyzetű fiatalokkal foglalkozó pedagógusokat. A Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem (BKE) és a Nemzeti Szakképzési Intézet közös szervezésben lebonyolított

továbbképzés tanúsítványát tegnap vehették át a sikeres vizsgázók.

A továbbképzésben – amely a szponzoroknak köszönhetően ingyenes – 15 pedagógus vett részt, közülük 9 tanár más iskolából érkezett. A szakiskolában rendezett átadó ünnepségen a pedagógusoknak dr. Hegedűs T. András

professzor, a BKE tanszékvezető tanára adta át a tanúsítványt, mely hivataltos továbbképzést és iskolai végzettséget igazol. Mint Csillei Béla, az iskola igazgatója lapunknak elmondta, a törvény kötelezővé teszi a pedagógusok továbbképzését. Annak idején a Nemzeti Szakképzési Intézettel vették fel a kapcsolatot, s örömmel fedezték fel, hogy az intézetnek és a BKE pedagógiai tanszékének közösen van egy olyan kurzusa, amely egyfajta pszichológiai képzettséget ad a résztvevőknek, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, lemaradó fiatalokra. Az iskola pedig ilyen fiatalokkal foglalkozik, ezért szervezték a három részből álló kurzust, mely az elmúlt évben indult. Aki egy blokkot befejez, az a tanúsítványt nem csak azt tudja igazolni, hogy egy kicsit magasabb szintű képzésben vett részt, mint az átlagos főiskolai egyetemi tanulmányok, hanem azt is, hogy önmaga „fejldőképes” és továbbtanulásra kész – hangsúlyozta az igazgató.

B. Gy.

(Néplap 1998. február 6.)

SZÍVFÁJDALOM

Valkón, 1998. január 5-én meghalt egy ember. Völgyi Istvánnak hívták. A köztiszteletben álló 61 éves férfi hosszas betegség után hunyt el. Utolsó útjára sokan elkísérték, így többen voltak tanui annak a képtelenségnek is, ami az út végén várt rá.

Völgyi István özvegye már nagyon várt bennünket. Valamiféle megnyugvást vár tőlünk, pedig azt – bármennyire is közhely, de igaz – csak az időtől kaphatja meg. Otthonába többen is eljöttünk, hogy alátámasszák az általa elmondottakat.

– A férjem halálát követően elmentünk a valkói plébániára hogy megbeszéljük Dúl Géza atyával a temetést. Megemlítettem neki, hogy a nagyszülők ősi sírjában szeretném a férjemet örök nyugalomra helyezni. Az atya erre nem válaszolt semmit. Én még azt is

megemlítettem, hogy ha eljön az időm, én is a férjem mellé szeretnék temetkezni. Ezután kifizettem a sír összegét, a harangcsendítést és 10 évre visszamenőleg ki kellett fizetnem az egyházi adót is. Sajnos kettő miséért már nem tudtam fizetni, de az atya azt mondta, majd ha lesz pénzem, beviszem.

A polgármesteri hivataltól kapott segélyt mind a plébánián hagytam. A korporsót, a koszorúkat és a sírásókat már nem bírtam kifizetni, ők azonban hozzájárultak, hogy fizethetek 2 részletben is. A számla végösszege 68 ezer forint lett. Nagyon jólesett nekem és a családomnak a polgármesteri hivatal és a temetkezési vállalkozó segítségével. Amikor a férjem meghalt, egy fillér nem volt a háznál.

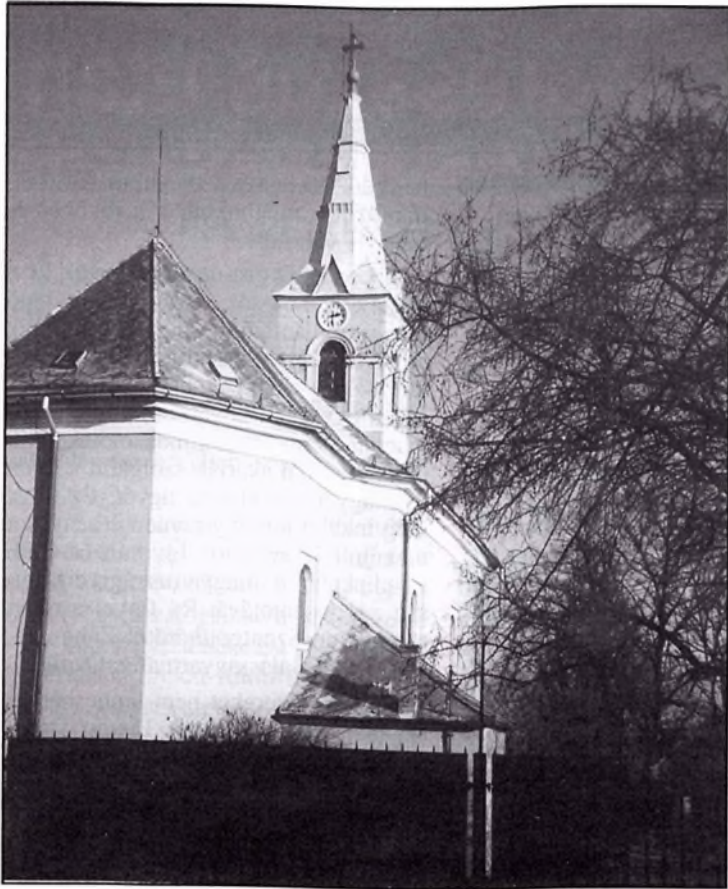
A temetésre nagyon sokan eljöttek. Az atya gyors búcsúztatót mondott, majd szokás szerint elindultunk a sírhoz. Már olyan 5-6 méterre lehetünk, amikor az atya megállította a menetet és ingerülten, idegesen el kezdett magyarázni valamit. Én és a családom csak nehezen tudtuk felfogni, hogy miről is van szó, ugyanis mindannyiunkban erős injekció volt, hogy kibírjuk a férjem utolsó búcsúztatását. A bánattól, a megrázkódtatástól alig bírtunk helyt állni!

Az atya azt mondta, hogy visszaadja a pénzt, vagy ássanak másik sírt, mert ide nem lehet eltemetni a férjemet, mert ez egy tiltott zóna. Szóváltás lett közöttünk és a rokonok is lázadoztak. Próbáltuk mégis nyugtatgatni egymást, hogy ne legyen nagyobb baj és szögyen. A sírásók nem törődtek az atyával, elhelyezték a férjemet a sír felett. Miután mindenki fel volt háborodva az atya eljárása miatt, végül is kénytelen volt a sír felett elénekelni egy rövid éneket, majd mise helyett kijelentette az ott lévő gyászolóknak, hogy ide, a régi temetőbe nem szabad temetni, mert ez egy tiltott terület. Aztán gyors léptekkel otthagya a szertartást! A gyászolók fel voltak háborodva, azt mondták ilyet még nem láttak, nem hallottak.

Az elhunyt férjemnek oxigén palackot kellett az utolsó időkben használnia! Lehetőségeinkhez képest mindent megadtunk neki, hogy könnyítsünk nehez sorsán. Egész életünket becsü-

„A szívfájdalom, ami bennem és a családomban van, soha nem fog elmúlni.”

Tíz évre visszamenőleg ki kellett fizetnem az egyházi adót is, mert egyébként nem harangoztak volna a férjem lelki üdvéért.

letesen éltük le a községben, soha senkivel nem volt konfliktusunk. Ez a szívfájdalom ami bennem és a családomban van, soha nem fog elmúlni. Az atya ilyet nem tehetett volna meg.

Dúl Géza atya azt mondja, a szabályokat mindenkinek be kell tartania. Az a terület, ahová Völgyi Istvánt temették, tiltott, oda nem lehet temetkezni. Nemrég egy másik család is oda akarta temetni a hozzátartozóját, de ő még időben értesült róla és betemetette a kiásott sírt. Egyébként a családnak ezt tudnia kellett volna. Ő ugyan nem említette nekik, mert ez nem az ő dolga, de a temetkezési vállalkozó tudott róla. **M. Szabó László** (a temetkezési vállalkozó) arról valóban tudott, hogy tiltott területté akarják nyilvánítani a szóban forgó temetőrészt, arról azonban nem, hogy ez az akarat valóra is vált volna, és ha igen, mikortól.

Dúl Géza visszautasítja, hogy bárki is fel lett volna háborodva a gyászolók közül. Végül is méltányosan járt el – mondja – hogy mégis megengedte a temetést. A szertartás végén azonban elmondta a gyászolóknak, hogy erre a részre többé nem lehet temetni.

Én magam nem értem, hogy miért nem, hiszen a régi temető az én szemennek távolabbra volt, mint ahová Völgyi Istvánt temették. Persze ennek megítélése nem rám tartozik. A szabály az szabály. Még akkor is, ha annak betartásával valaki ott Valkón, 1998. január 7-én emberséghől nem túl sikeresre vizsgázott.

– paksi –
Fotó: Pálfi Elvira

A nagyszülők ősi sírjába temettük a férjemet

Gondolatok a kongresszus után

**1998 január 16.-án, ott a Szolnoki Sportcsarnokban újra bebizonyosodott: a Lungo Drom, a magyarországi cigányság zászlóshajója. És, hogy képes lépni, újítani, a fejlődés követelményeihez igazodni, immár tágabbra tárt kapuja, neve is bizonyítja:
Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség néven jegyzik január 16-tól.**

Megvallom: öröm volt látni az ország mintegy 600 településéről érkezett színes sereget, fiatalokat, idősebbeket, nőket, küldöttek százait és a meghívottakat, akik részvételükkel megtisztelték a kongresszust. Tették ezt azért, mert tele voltak várankozásokkal, s reményekkel. Újra és újra felbukkant az emberekben a kérdés: képes-e megismételni sikerét a Lungo Drom, s az általa vezetett Választási Szövetség, amely sikerre vitte a roma önkormányzatiságot 1994-ben?

Egyértelmű lehet a válasz. Megfelelt a romák várankozásának, a cigány és nem cigány közvéleménynek a kongresszus. Ez az aktus bizonyos szempontból túllépte a Lungo Drom kereteit. Túlmutatott egy roma szervezet sikerén. Ez már egy kicsit előrejelzés volt, válasz a kételkedőknek: a szükség-szerű összefogás a cigány társadalomban is lehetséges, ha tudatos célkitűzés, kellő akarat, egységtörekvés vezérli a zászlóshajót, a Lungo Dromot.

Bizonyította a seregszemle: van kihez, s miért igazodni, követni.

E seregszemle bizonyította: a romák egységet szeretnének, akarnak is, csak-hogy nem minden áron, s nem mindig milyen politika mentén. És a kongresszus azért is mutatott túl keretein, s szellemiségében a magyarországi cigányság alapvető céljait, akaratát, kívánságát fejezte ki, mert hasonlóan gondolkodik, mint a Lungo Drom. Elfogadja, elismeri és követi azt a ki-egyensúlyozásra törekvő, higgadt, nem handabandázó roma politikát, melyet maga dolgozott ki, honosít és fogadtat el az egész társadalommal.

Ez a kongresszus üzenet is volt. Üzenet mindazoknak, akik a higgadságra, a megfontolva előrehaladásra, a jogra és a törvényességre építve haladnak előre, s képviselik a cigányság ügyét. Üzenet volt a roma radikálisoknak, akik veszélyeztetve jó ügyét, feláldozva a roma ügyet, meggondolatlanul beviszik az erdőbe a romákat, s mikor ég

az erdő, ott hagyják magukra. Ez a radikalizmus megbukott, s a jövőben is bukásra van ítélve.

A Lungo Drom úgy emelkedik ki a cigányság sok-sok apró ladikját tépő tenger hullámaiból, mint olyan hajó, amelynek biztos iránytűje van, fedélzetére képes venni a hajótörötteket és olyan egységbe kovácsolni, amely követendő példa lehet mindazoknak, akik elkötelezetten akarják szolgálni a roma és magyar társadalom ügyét. Ez most még inkább törvényszerűen érvényes a megújult szervezetre. Így vált és válik mindinkább a magyarországi cigányság zászlóshajójává. Rá figyel a roma társadalom Szentgotthárdtól Záhonyig, Mohácstól Balassagyarmatig, Ózdig!

Az elért sikereket nem lenne helyes azonban megosztani. A Lungo Drom sikere, a választási szövetség és az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat sikere, eredménye is. Ez nem beármékolja, hanem kiemeli a Lungo Drom szerepét.

Egy nagy veszély azonban állandó, leselkedő fel-felerősödő vagy halványuló kísérő jelenség: a hatalmi mámor, a gőg, a beképzeltség, a megfeleltethetlenség, a mindentudás. Nem szabad megengedni, hogy ezek pillanatokra is beármékolják a Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség munkáját, vezetését. Órizni kell a kiharcolt bizalmat, és vállalni a vezérhajó szerepéből adódó feladatokat és felelősséget. Ezt nem csak tagsága, hanem az egész magyarországi cigányság várja tőle.

Farkas Kálmán
Fotó: Csabai István

Farkas Oszkár

Megokolt remény

Farkas Kálmán:
Korona nélkül című politikai esszé-kötetét köszöntve

*Megvakítatott csillagképletek,
világvégmesszi telepi gödrök,
kútmélyből felszivárgó arcok,
nekifeszülések és
megtorpanások:
térden is állva: -
a kegyelem és áldozat
oltárán.*

A konferencián a magyar Himnusz-t a 100 Tagú Cigányzenekar játszotta

VITANAP A MAGYARORSZÁGI CIGÁNY TANULÓK OKTATÁSÁRÓL

— HELYZETKÉP, ÉRVEK, VÉLEMÉNYEK ÉS ÚJ KEZDEMÉNYEZÉSEK —

Másfél éve zajlik az a kisebbségi kutatásokról szóló rendezvénysorozat, amelynek keretein belül február 4-én a Kossuth Klubban szakmai vitafórumra kerül sor a cigány oktatási programokról, a cigány tanulók helyzetéről a közelmúlt és a jelen oktatási rendszerében.

Jóideje folynak kutatások, felmérések és értékelések az említett témában, az – ennek ellenére szűkös – eredményeket igyekezett összefoglalni és rendszerezni – egyfajta helyzetértékelést adni, egyben kiszélesíteni azokat **Radó Péter** szociológus. A Jelentés a magyarországi cigány tanulók helyzetéről című munka a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal felkérésére készült el.

A műhelybeszélgetés másik nagy témája azonban legalább ilyen horderejű volt, nevezetesen a kisebbségi oktatásban tapasztalható diszkriminációra vonatkozó ombudsmani vizsgálat előzetes eredményeiről szóló beszámoló – **Aáry Tamás Lajos** részéről, aki jogászként a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok biztosának hivatalát képviselte.

A vitanapot **Magyar Bálint** művelődési miniszter nyitotta meg, aki felhívta a figyelmet egy erős cigány értelmi-

ségi bázis létrehozásának szükségességére, a pozitív diszkriminációs gyakorlat megteremtésének, a nemzeti identitás erősítésének fontosságára. Kiemelte a cigány tanulók kollégiumi elhelyezésének jelentőségét – vagyis feladatként jelölte meg (a minisztérium számára is), hogy minél több kollégiumot ösztönözzenek cigány tanulók befogadására.

Radó Péter beszámolójában utalt rá, hogy az általa készített és a hasonló munkák természetesen mindig a teljesség igénye nélkül, mégis a lehető legátfogóbb kép megrajzolására törekednek. A szociológus kiindulópontja, miszerint „az iskolán kell változtatni ahhoz, hogy a cigány gyerekek sikerhez jussanak”, egyetértésre talált a meghívott pedagógusok és oktatási szakemberek körében. Felhívta azonban a figyelmet, hogy nem lehet általánosságban beszélni a sikertelenség okairól, hiszen minden csoport más jellemzőkkel bír, eltérő problémáik vannak. Súlyos gondként emelte ki a cigány tanulókkal szemben általánosan tapasztalható diszkriminációt, valamint hangsúlyozta, hogy nincs egyetlen módszer vagy eszköz, amellyel minden probléma kezelhető lenne.

A fórum második részében a meghívott gyakorlati szakemberek szóltak hozzá elismerően, illetve kritikailag a jelentéshez. A felszólalók osztottak a véleményben, mely szerint hosszú ideje fennálló hiányt és szükségletet pótol az elkészült beszámoló. Szempontjai lényeglátóak, a hangsúlyos kérdésekre világítanak rá. Mégis sokan tettek értékes kiegészítéseket és mutattak rá további fontos gyakorlati szempontokra.

Így az Edelenyi Munkaiskola igazgatónöje az esélyegyenlőség megteremtéséhez az óvodai nevelés fontosságára és a szokásostól eltérő tantervű iskolák veszélyére hívta fel a figyelmet.

Az Országos Köznevelési Intézet nemzetiségi irodájának részéről szintén elhangzott, hogy az oktatási kérdések kapcsán általában kevésbé hangsúlyos az óvoda jelentősége, pedig annak éreztetve gazdag és gyerekcentrikus jellege kedvezően befolyásolja a cigány gyerekek személyiségét és későbbi iskolai sikereit.

Kiemelt fontossággal esett szó egy tehetséggondozó kollégiumi hálózat megteremtésének szükségességéről – amely nagy mértékben csökkenthetné a cigány tanulók lemorzsolódásának arányát. Fontos azonban, hogy a kollégium ne szegregáljon, hanem sokkal inkább integráló funkciót töltsön be a társadalom egésze felé.

A Művelődési és Köznevelési Minisztérium képviselője elmondta, hogy tapasztalataik szerint a komplex gyakorlati módszerek tűnnek legcélravezetőbbnek; vagyis egésznapos szociális gondozásra, megfelelő pedagógiai módszerre és ehhez illeszkedő személyiségű pedagógusra van szükség. Éppen ezért az egyik legfontosabb – ha nem a legfontosabb – feladat a pedagógusképzés hatékony formájának megtalálása a cigány tanulók iskolai motivációjának és sikerességének megteremtéséhez.

Mészáros Anita

„Keresd a megoldást!”

BESZÉLGETÉS KÉT KITÜNTETETTEL

Székesfehérvártól Sátoraljaújhelyig zeng az ország: ismét „cigányügy” van. Az etnikai konfliktus a társadalmat újra és újra megosztotta, de mivel ennek a kórnak az analizését nem igen készítették eddig el, ezért csak beszélnek róla, sőt mi több vagdalkoznak, ítéleznek. Mi itt néhányan merjük remélni, hogy Nagykanizsa sziget a tengerben, jó példa az államigazgatásnak, a kisebbségi önkormányzóképességnek, de az ország cigányságának is.

Simánné Mille Évát Nagykanizsán sokan ismerik. Elsősorban a hátrányos helyzetűek. Amikor az elmúlt év decemberében egyike volt azoknak, akik elsőként kapták meg a megtisztelő *Kisebbségért* városi kitüntetést – a bennfentesek egyöntetűen bólogattak: ha valaki, akkor Simánné ezt megérdemelte.

– Többször is elmondtam már nyilvános fórumokon, hogy *tisztességes alázattal* akarod a cigányság ügyét is szolgálni. Mit értesz ez alatt? – kérdeztük az ünneplés elmúltával.

– Nyolc éve dolgozom a szociálpolitikában. Először a Város Szociális és Egészségügyi osztályán vállaltam fel a hátrányos helyzetűek segítségét, az utóbbi években mint osztályvezető helyettes tettem a dolgomat. S ha az érintettek úgy gondolták, hogy a hivatali kötelemeken túl egy emberi többletet is vittem a munkámba, akkor köszönöm, hogy ezt megérezték. Amikor én a pályámat elkezdtem, szigorú, de nagyon emberséges főnökasszonyomtól, **Takács Ferencné**től azt kaptam indításként: „Ne azt nézd, hogy mit nem lehet, keresd a megoldást.” Ez ma is a ve-

zérlő elvem. Új munkahelyemen, a város Gyámhivatalában – ahol a jegyzői hatáskört látom el – kollégáimat, minden jóérzésű embert arra kérek, hogy ne azért segítsék a cigányságot, mert netán divat, mert úgy könnyebb az egyéni karrier építése, hanem azért, ha emberileg, tisztességgel fel tudják vállalni azt a fajta alázatot, ami ehhez a munkához elengedhetlen. Én büszke vagyok arra, hogy birom bizalmukat, hogy őszinték előttem, hogy a hivatali labirintusban a velem való találkozás mindig fogódzó lehet számukra.

– Egyre többet hallunk a **PARTNERS HUNGARY**-ban végzett munkáról is.

– Már második éve dolgozom ebben a nemzetközi nonprofit szervezetben. Legutóbb, a decemberben Kanizsán tartott nemzetközi konferencián Grúziából, Litvániából, Lengyelországból, Szlovéniából, Romániából, az USA-ból és Angliából voltak vendégek. Itt is elmondtuk, hogy mára már nemcsak tisztázódott, hogy mit tudunk felvállalni, hanem az is, hogy módszertanilag mire vagyunk felkészülve. Szeretnénk elérni minden olyan területre, ahol a konfliktushelyzetek halmozottak, ahol a problémák nem hagyományos módon, s nem is biztos, hogy jogi keretek között oldhatók meg. Bármilyen furcsának is tűnik, újra és újra az a tapasztalatom, hogy az emberek egy része nem tud az államigazgatási struktúrákhoz kapcsolódni. Az elszegényedés, a munkanélküliség feszültséget, bizonytalanságot és bizalmatlanságot is hozott. Nem szabad hagynunk, hogy so-

kan a demokratikus változások áldozatává is váljanak, s nekünk, akiknek ezek a feladatok netán még munkaköri kötelességeinek is – érdekegyeztető pontokat kell találnunk.

– Éva! Te azonban feleség és anya is vagy. Megtudod teremteni a munka és a civilszféra egyensúlyát?

– Ott kezdem, hogy hatan voltunk testvérek. Egy boltvezető anyja és egy rokkantnyugdíjas sofőr apa nem tudott fényes anyagi biztonságot nyújtani. De az egymásért való felelősség felvállalását már gyerekkorom óta megtanultam. Nagyon nagy szerencsémnek tartom, hogy a férjem nemcsak elfogadta életmódomat, hanem meg is érti áldozatvállalásomat, támogat, segíti a családi munkaszervezést. Különösen azóta, amióta fiammal nyáron elkisértek Balatongyörökre, cigánytáborba.

Sokan mondják, hogy hosszú távon nem lehet ezt az állandó konfliktus-megoldó szerepkört felvállalni, mert kiég az ember. Remélem, ez engem nem ér utól. A kitüntetés nekem nem végállomás, hanem ösztönző erő. Mégcsak 33 éves vagyok, tanulni akarok, a JATE gyámügyi szakára kívánok beiratkozni, meg a beás nyelvben is szeretnék elmélyedni. Egy szerűen csak azért, hogy cigány ügyfeleimet jobban megértsem, nyelvükben is tudjak gondolkodni.

*

Az öt kitüntetett közül **Antal István**-ét is mindenki ismeri Nagykanizsán, hiszen nyolcadik éve a Magyar Vöröskereszt Városi szervezetének titkára. Vele más oldalról indultunk el, de ugyanoda jutottunk, mint Simánnéval: az ügy szolgálatában az embernek önmagából is adnia kell.

– A helyi cigány kisebbségi önkormányzat és a Vöröskereszt között hogyan alakult ki ez a példamutató kapcsolat?

– Először is tiszteletben tartjuk egymás munkáját, másodszor ismerjük, harmadszor pedig elismerjük. E nélkül nem is végezhetnénk karitatív tevékenységünket. Különösen napjainkban válik ez egyre fontosabbá, hiszen tűnedeznek a munkahelyek, a szociális háló szétfoszlott. A nálunk megjelenő rászorulóknak 40-50%-a sajnálatosan cigány, ezért is napi kapcsolatban állunk. Az is előnyös, hogy két főállású kollégám közül az egyik cigány, tagja az önkormányzatnak. Egyébként különbséget

Kitüntetési ünnepség

Simánét köszönti a város országgyűlési képviselője

nem teszünk, nálunk csak a rászorultság foka a mérce, és ugye ezt nem lehet borszín szerint megjelölni. Szerintünk a hajléktalannak először fedél, aztán egy ágy és meleg kell. Ötven fős férfi átmeneti szálláson szomorú látni az alig negyvenes, félig rokkanttá vált, barázdált arcú férfiakat, s a gyerekkorból éppen kikerült reménytelen jövő előtt álló fiúkat. A két szerv együttműködése persze nem csak szociális ügyek intézéséből áll. Szerveztünk mi már közösen tanfolyamokat – legutóbb kosárfonót. Az egyik legjobb közösségünk pedig éppen egy külterületi cigány alapszervezet.

– Számtalanszor volt alkalmam megfigyelni, hogy mennyire differenciáltan, ezért eredményesen tudsz bánni az emberekkel.

– Én egy hatgyerekes erdélyi családból származom, ahol a rokonságban szép számmal voltak papok, apácák,

ahol a mások segítségét a mindennapi imával együtt tanították. S az egészségügyben, ahol életpályámat elkezdtem sem tehettem mást. Mint volt körzeti ápolónővér is elmondhatom, hogy a cigányok nagyon hálásak a jó szóért. Szomorúan tapasztalom, hogy a városok, mint gazdasági erőközpontok beszippantották ezeket az embereket, akik erre az életformára mentálisan nem mindig voltak felkészülve. A legdrámaibb változás közöttük is a családokban ment végbe, széthullottak, s ha ilyet mondhatok, nem egyszer láttam, hogy egy cigány férfi családja nélkül még elveszettebb, mint egy magyar.

Egyébként a cigányemberekkel nem másként kell bánni, hanem *emberszámba kell őket venni*, – fejezte be a vöröskereszt titkár a beszélgetést.

Büki Erzsébet

Fotó: Váradi István

Tisztiszolgák?!

Azon az emlékezetes február 7-ei, a Lungo Drom sikeres kongresszusát követő fővárosi összeverhúvált roma tanácskozáson a pulpitus mikrofonjában – ha pontosan emlékszem! – a következő mondat is elhangzott: Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat a kormány tisztiszolgája. Nem voltam jelen, pontosan nem tudhatom tehát, hogy valójában miféle szöveggörnyezetben, illetve szöveggörnyezetből(!) emelte ki a tv-híradó ügyeletes szerkesztője e nem akármilyen minősítő, jelzős szerkezetű mondatot.

Nem tudom tudják-e mit takar a tisztiszolga kifejezés, minősítés? A fiatal nemzedék bizonyára nem tudja, esetleg az idősebbektől hallott róla. A sima, egyszerű szolga kifejezést bizonyára értik, olykor érzik is, bőrükön tapasztalhatták vagy tapasztalják manapság is.

Tisztiszolga kifejezést a régi Horty-féle hadseregben használták. A szónok katonai nyelven is mondhatta volna: csicskások. Ez volt a talpnyalásra, minden szolgálatot teljesítő kiválasztott katonáknak, bakáknak a titulusa, akik kötelesek voltak engedelmeskedni tisztjüknek, „főnöküknek”.

A csicskás tartotta tisztán a tisztje fegyverét, pisztolyát, kardját, gondoskodott ingéről-gatyájáról, tiszta hol-

mijáról, egyenruhájáról. Ő vikszolta-fényesre csizmáját, mosatta kapcáját és hordta számára a tiszti étkezdéből reggel, délben, este a menázsit (az ételt.) Ezzel a csicskás is jól járt, mert ő is kapott a tiszti étkezdei kajából. Mindenből bizonyára világos a dehonesztáló minősítés, amivel az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatot, s annak tagjait illették, illetve minősítették.

Vajon mi munkálhatott a szónokban, amikor ezeket a minősíthetetlen gondolatokat megfogalmazta? Ki sejteti? A lóhalálban összetrombitált roma tanácskozássra a magyarországi cigányság eddigi legjelentősebb kongresszusát követően került sor. Ki tudja megmondani, mi végből? Volt-e a roma társadalom számára elfogadható programja az OCKÖ dehonesztáló (sértő) minősítésén és azon túl, hogy megpróbálta ismét, s ki tudja hányadszor már szembeállítani a roma kisebbségi önkormányzatokon belül a képviselőket? Be kellene végre látniuk: stratégiai és taktikai hibát követtek el már 1993-94-ben, s azóta próbálnak lövészárokat harcot folytatni, vagy legalábbis arra kényszeríteni az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatot.

Végre tudomásul kellene venni: a roma társadalom túlnyomó többsége kiábrándult az állandóan csak a másikra

mutogató, a kákán is görcsöt kereső, a legitim módon megválasztott önkormányzatok ellen replikázó politizálásból, s azokból is, akik ezt vallják, s az OCKÖ ellen uszítanak.

Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatnak nincs alternatívája! Csak egy van és oszthatatlan. Még akkor is, s annak ellenére is, hogy akadnak károgoók, akik mindent elkövetnek azért, hogy megosszák. Minden ilyen kísérlet eleve kudarcra van ítélve. Csak nem gondolják, hogy saját magukkal szemben, a maguk érdeke ellen lépnek fel a roma kisebbségi önkormányzatok.

Én nem érzem és nem éreztem soha magam a kormány tisztiszolgájának, sőt semmilyen szolgájának sem. Minden bizonnyal hasonlóan gondolkodnak képviselőtársaim is. Ott, akkor a Lungo Drom történelmi jelentőségi kongresszusán az OCKÖ és elnöksége nevében elmondott köszöntőmben is hangsúlyoztam: a romák nem kormánypártiak és nem ellenzéki pártiak, hanem cigánypártiak. Ezt vallja az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat is. És ez azt is jelenti: mindazokat támogatjuk, aki ügyünket felvállalja, segíti. Ha – esetünkben – a kormányról van szó, azt is. Hogyan születhetett volna meg másképpen a középtávú romaprogram? Hagyjuk veszni? Úgy ítéljük meg, jó ügyet szolgálunk. S ha erről van szó, akkor még az ördöggel is cimborálnunk kell.

És nem vagyunk csicskása, kapamosója, tisztiszolgája senkinek!

Farkas Kálmán

Kormányhatározatra vár a cigány művelődési központ

O C K Ö : M I L L I Á R D O S T E R V E K

A cigány kisebbségi önkormányzatú-
ságnak a szociális autonómia irányába
kell elmozdulnia, de a már deklarált
kulturális önrendelkezés is csak egy
egymilliárd forintos oktatási alap létre-
hozása esetén lenne biztosított – hang-
súlyozta az Országos Cigány Kisebbsé-
gi Önkormányzat (OCKÖ) elnöksége
tegnapi sajtótájékoztatóján. Bejelentet-
ték: az Országos Területfejlesztési Ta-
nácsból kapott 100 millió forintot felül
a Népjóléti Minisztérium is ennyivel
kívánja támogatni a tavaly elfogadott
középtávú romaprogram végrehajtását.

A budapesti VII. kerületi Damjanich
utca 27. alatt az OCKÖ tervei szerint
márciusban Országos Cigány Művelő-
dési Központ kezd meg működését –
erre további 1,1 milliárd forintot kér-
nek a kormánytól, illetve a művelődési
minisztériumtól. Ezzel kapcsolatban a
Művelődési és Köznevelési Minisztéri-
um januárban kinevezett kisebbségi fő-

osztályvezetője, **Kardos László** la-
punknak úgy nyilatkozott, hogy még
vannak nyitott kérdések, és szükséges
egy kormányhatározat is, mely rögzíti
a pontos funkciókat és költségeket.
Amennyiben ez megszületik, nincs
akadálya a márciusi indulásnak.

A cigány oktatási alapra vonatkozó
javaslat még nem jutott el a miniszteri-
umhoz, de nyitottak minden tervre, ha
amögött megfelelő szakmai háttér áll -
jegyezte meg.

A tájékoztatón elhangzott, hogy az
OCKÖ a többi országos kisebbségi ön-
kormányzattal közösen önálló terveze-
tet készített a kisebbségi törvény mó-
dosítására vonatkozóan, melyben na-
gyobb hatáskört javasolnak a helyi ki-
sebbségi önkormányzatoknak. (A mi-
niszterelnök ígérete szerint februárban
kormány elé kerül a törvénymódosítás
tervezete, ugyanakkor a ciklus végéig

szóló jogalkotási programban nem sze-
repl a módosítás.)

A kisebbségek parlamenti képvisel-
téről szólva az OCKÖ vezetői kifejtet-
ték: nem támogatják a jelenlegi terve-
zetben szereplő 7500 fős küszöbszám
csökkentését, sőt a tízezres határt tartá-
nak megfelelőnek.

N. I. E.

(Magyar Hírlap 1998. február 7.)

Kezdődik a tisz- burai szociális földprogram

A Közép-Tisza menti települé-
sek pályázati lehetőségei kapcsán
a Népjóléti Minisztérium szakem-
berei arról tájékoztatták az önkor-
mányzatok képviselőit Abádszaló-
kon – mint erről hírt adtunk –,
hogy idén várhatóan előnyt fognak
élni a földdel kapcsolatosan
munkát adó pályázatok. Nos Tisza-
burán, ahol évek óta jól működik
ez a szociális földprogram, igen
hamar reagáltak erre a felhívásra,
már elkezdték a szervezést.

Az önkormányzat felhívására
eddig 103 cigány és 3 magyar csalá-
d jelentkezett. Az előzetes tervek
szerint idén körülbelül 20 hektáron
töket – héj nélküli maggal – és
konyhakerti növényeket termelhet-
nek az arra érdemesek. Ere február
15-ig még lehet jelentkezni. Ezek
után a népjóléti és szociális bizott-
ság a kisebbségi önkormányzat be-
vonásával február 28-ig dönti el,
hogy melyek lesznek azok a csalá-
dok, amelyek ha szerényen is, de
ily módon kaphatnak segítséget a
megélhetéshez. Részükre húszórás
tanfolyamot is szerveznek, amit a
gazdajegyző vezet majd.

(Új Néplap, 1998. február 12.)

Belga lap írta

Csehszlovák cigánysterilizálás

A mesterségesen terméketlenné
tett cigányoknak fizetendő kártérítés
kérdését vetette fel egy cseh szakértő
egy belga lapnak nyilatkozva. **Ru-
ben Pellar** szerint egy új, magasab-
ban képzett nemzedék feladata, hogy
az államtól kártérítést követeljen az
évtized fordulóján Csehszlovákiában
végzett cigánysterilizálásokért. Ma
ez senkiben nem vetődik fel – tette
hozzá a La Libre Belgique.

A katolikus belga lap középeuró-
pai tudósítója, **Christine Dupré** em-
lékeztetett arra, hogy Csehszlovákiá-
ban 1988-tól 1992-ig érvényben volt
egy társadalombiztosítási utasítás,
amely a népesség általános egész-
ségének javítása jegyében pénzjutal-
ommal ösztönözte a szegény nőket
a terméketlenné tétel vállalására. Ci-
gánykutatók szerint a rendelet első-
sorban a romákra vonatkozott, akik-
ről korabeli statisztikák azt állították,

hogy 2000-re létszámuk Csehszlová-
kia területén eléri az egymilliót. Az
utasítás tízezer korona pénzjutalmat
helyezett kilátásba a műveletért, de a
lap információforrásai szerint Prágá-
ban például 25 ezer koronát is kínál-
tak érte, ami akkoriban felért egy
éves fizetéssel.

A pénzjutalom rendszerét ugyan
1990-ben hivatalosan beszüntették,
de a sterilizálás gyakorlata még leg-
alább két évig fennmaradt. A lap cé-
loz arra, hogy „senki nem tudhatja,
mi történik ma Kelet-Szlovákia nyom-
morult falvaiban”.

Dupré úgy tudja, hogy egyelőre
sem Csehországban, sem Szlovákiá-
ban nem folyomottak kártérítésért a
terméketlenné tett asszonyok. Ruben
Pellar szerint azonban ez csak idő
kérdése, és valószínűleg egy képzet-
tebb, új nemzedék feladata lesz.

(Jászkun-Krónika, 1998. február 12.)

Romák alkotmányos panasza

Cigány választási szövetség alakult – Horn széke üresen maradt

A kisebbségi választások ügyében alkotmánybírósághoz fordul, egyúttal választási szövetséget hoz létre közel kétszáz helyi cigány kisebbségi önkormányzat, illetve civil szervezet. A Roma Parlament, a Phralipe és a Roma Polgárjogi Alapítvány vezetésével szombaton tartott országos gyűlésükön egy üres szék jelezte, hogy a miniszterelnök nem tisztelte meg a jelenlétével az eseményt.

A három szervezet elnöke, Zsigó Jenő, Osztójkán Béla és Horváth Aladár többéves szünet után szombaton ismét közös összefogásra szólította a cigány társadalmat, mégpedig az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat és az MSZP „antidemokratikus feudalizációs programja” ellenében. A gyűlést követő sajtótájékoztatójukon kiderült: két kérdésben fordulnak az alkotmánybírósághoz. Az egyik beadvány a kisebbségi önkormányzatok megválasztásának felülvizsgálatára kéri a taláros testületet. A kérelmezők arra kíváncsiak, összhangban áll-e az alaptörvényvel, hogy a cigányság nem választhatja meg saját képviselőit, hanem a többség szavaz helyettük. A másik beadvány a készülő választójogi törvény-módosítás alkotmányosságát tiltatja. Álláspontjuk szerint ugyanis a jelölés általános joga sérül azzal, hogy a kisebbségi parlamenti képviselői helyek várományosait az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat jelöli ki.

Az ideiglenesen Helyi Roma Kisebbségi Önkormányzatok és Roma Társadalmi Szervezetek Országos Szövetsége (továbbiakban Roma Szövetség) néven szereplő, egy hónapon belül hivatalosan is megalakuló csoportosulás el kívánja érni, hogy a szervezett cigány közélet tehessen ajánlást a jelöltek személyére.

A szombati tanácskozáson megjelent 195 küldött – akik 83 helyi cigány kisebbségi önkormányzat, valamint civil szervezetek felhatalmazásával érkeztek – emellett szorgalmazták, hogy a kisebbségi választások májusban legyenek, s hogy kopogtatócédulák segítségével egy 10-15 fős listát állíthassanak össze a szervezetek. Elképzelésük szerint Magyarország egész területe szá-

mítana egy választási körzetnek, s kedvezményre sem tartanak igényt. Követelik, hogy annyi cigány képviselő jusson be a parlamentbe, ahányszor a cigány kisebbségi lista megszerzi a pártok számára is előírt 30-35 ezres fős minimum-szavazatszámot. Zsigó szerint ilyen módon akár 10 képviselő mandátumot szerezhetne.

A Roma Szövetség a társadalmi szervezetek új, nem manipulálható finanszírozási rendszerének bevezetését is szorgalmazza. Elképzelésük szerint valamennyi bejegyzett cigány társadalmi szervezetnek költségvetési támogatásban kell részesülnie.

N. I. E.

(Magyar Hírlap 1998. február 9.)

Támogatott romaprogramok

Fontos, hogy a romák egyenrangú polgárai legyenek a társadalomnak, megőrizhessék és büszkén vállalhassák identitásukat, kultúrájukat – mondta **Bakonyi Éva**, a Soros Alapítvány igazgatója, február 2-án megtartott tájékoztatóján. A Soros Alapítvány az idén 260 millió forintot szán romaprogramok támogatására. A legfontosabb terület a közoktatás segítése. Erre 135 milliót juttatnak. Ezen belül a felsőoktatásban részt vevőket 40 millió forinttal támogatják. Az 1997/98-as tanévben 360 roma származású főiskolás és egyetemista jut havi 12 ezer forintos ösztöndíjhoz. Roma jogvédő programra 25 milliót fordítanak, az Autonómia Alapítvánnyal a munkanélküliség gondjain enyhítő közös programra 15 millió forint áll rendelkezésre és 30 milliót szánunk médiapályázatokra.

Az elmondottak szerint az alapítvány az elmúlt öt évben több mint 600 millió forinttal támogatta a cigány programokat.

Számon kérhetik a kisebbségek parlamenti képviseletének rendezetlenségét

A kisebbségek parlamenti képviseletének rendezetlenségét az integrációs tárgyalásokon hánnikor számon kérhetik – figyelmeztetett **Tabajdi Csaba**, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára az európai integrációs ügyekkel foglalkozó parlamenti bizottság ülésén.

Az európai integrációs ügyekkel foglalkozó bizottság zárt ajtók mögött tárgyalta az európai uniós csatlakozással összefüggő időszerű témákat. A testület ezután nyílt ülésen vitatta meg a magyarországi kisebbségek helyzetéről készült európai bizottsági jelentést. Tabajdi Csaba kijelentette: reális és hiteles az a kép, amelyet a magyarországi kisebbségi

politikáról és az érintettek helyzetéről vázolt fel az Európai Unió a magyar csatlakozással kapcsolatos országjelentésben. A jellemzés alapvetően pozitívnak ítéli a kisebbségek helyzetét Magyarországon. Tabajdi az EU két észrevételével kapcsolatban – amelyek a kisebbségek parlamenti hiányára és a cigányok súlyos gondjaira figyelmeztetnek – felhívta a figyelmet a probléma átfogó rendezésének fontosságára. Mint mondta, a kisebbségek parlamenti képviseletének rendezetlenségét az integrációs tárgyalásokon hánnikor számon kérhetik. A cigányság problémáját viszont csak hosszabb távon látja megoldhatónak.

VILLANÁSOK

a 100 Tagú Cigányzenekar fellépéseiből

Tony Curtis társaságában Boros Lajos primáskirály és Raduly József

Berki László özvegye a 100 Tagú Cigányzenekar fennállásának 13 éve alatt összegyűlt fotóiból kiállítást rendezett

Az RTL Klub Egy a 100-ból című műsorában

Karácsonyi zenés ajándékkosár címmel 60 perces műsort adott a zenekar a Parlament Kupolatermében a képviselőknek

Gál Zoltán köszönti a Bécsben tanuló
Hosszú Miklós primást
(A háttérben Raduly József, a 100 tagú elnöke)

A parlamenti képviselők lelkes közönségnek bizonyultak

Cigányország útjain

A cigány kisebbségről napi félórán

– Szőke György főszerkesztő miért gondolta úgy, hogy a Magyar Rádió Szolnoki Stúdiójának napi félórán foglalkoznia kell a cigánysággal?

– Több oka van ennek és előzménye is. Jó másfél éve, hogy megpróbáltunk önállóan valamit elkezdni ebben az ügyben. Először hetente negyed-, majd félórás, illetve órás kisebbségi műsorokat készítettünk, többek között azt felismerve, hogy a cigány kisebbség ebben a térségben milyen mértékben van jelen mint fogyasztó és mint olyan közösség, amely igényli a nyilvánosságot, ugyanakkor nincsenek meg a kiépített csatornái. Kedvezőek voltak a szakmai tapasztalatok a fogadtatásról. Nem akartak nagy szavakat használni, hogy ez egy misszió, de én úgy gondolom, hogy egy közrádióknak fel kell vállalnia azt a szerepet, hogy közvetítsen a társadalmi csoportok, a kisebbség és a többség között.

Ilyen előzmények után került Szolnokra a szerkesztés a Hírstúdiók közül, mert itt voltak meg a szakmai feltételek. Most napi félórás műsoridőt tudunk készíteni, megtölteni szándékunk szerint tartalommal és tartalmasan. Mindenképpen azt szeretnénk, ha élne a cigányság ezzel a lehetőséggel. Ez a műsor róluk szól és nekik készül. Azt szeretnénk, ha minél többen nyilatkoznának meg és egy árnyalt, összetett képet lehetne bemutatni ezáltal a cigány kisebbségről.

– Kik készítik a műsort?

– Mindaddig, amíg önálló arculata ki nem alakul, addig én magam szeretném irányítani olyan kollégákkal, akiknek a mentalitása, affinitása nagyon hasonló az enyémhez és úgy gondolom, hogy megértik és érzik azt, hogy miért fontos ez a kérdéskör. Valamennyi stúdióból van olyan kolléga, aki már korábban is foglalkozott ezzel a problémakörrel, kommunikálni tud a kisebbséggel, érzékeny a problémáira. Rajtuk kívül, hogy az országos lefedettséget is biztosítani tudjuk, a rádió több tudóstíóját is megnyertem. Mindannyian profi szakemberek. Ezen kívül a Roma Sajtóközponttal alakítottunk ki kapcsolatot. Interneten megkapjuk tőlük az összes naprakész információt. Vannak tudósítóiink Pesten is, a Moj-ban (Magyarországról jövők) dolgozó kollégák

valamint egykori kollégánk, Varga Sándor, aki januártól a Kossuth Krónikánál folytatja pályafutását.

– Cigány származású munkatárs, tanácsadója, szakértője van-e a műsornak?

– A Roma Sajtóközponttól ajánlatot kaptunk arra, hogy rádiós anyagokat is készítenek számunkra. Azért azt tudni kell, hogy ez nem egészen olyan, mint az újságírás, ahol egyfajta íráskészség és gondolatosság elégséges, ennek a szakmának van manuális, ha úgy tesszük technikai jártasságot és ismeretet követelő része, nem beszélve arról, hogy a Magyar Rádióban csak mikro-

fonengedéllyel lehet megszólalni. De nyitottak vagyunk, fogadókészek, ha a hozott anyag megüti azt a színvonalat, ami a Magyar Rádió-ban elvárható.

– A műsor kezdési időpontját – 21 óra 30 perc – túl későinek tartom.

– Voltak belső viták, de az a helyzet, hogy egy kialakult adásrendhez kellett a bővítést igazítani. De gondolom, hogy ez nem egy zárt rendszer, nem egy végérvényes struktúra, valószínű, hogy az élet ki fogja követelni, hogy olyan helyre kerüljön a műsor, ahol a hallgatósága jobban biztosított.

– Köszönöm a tájékoztatást!

– paksi –

Országos rekordnak számító idő alatt készült el a gázhálózat Tiszaburán. A 107 millió forintos beruházás nyomán 276 burai család udvarához vezették el a gázcsövet, s a decemberi műszaki átadás után már 32 család – köztük Fehér Imréné (képiünkön) – élvezhetik a gázfűtés előnyeit. Fotó: CS. I.

Gyökerek és gallyacskák

Jó hatvan éve tűnt fel először, hogy még a gyerek sem köteles ám minden bácsinak és néninek szépen köszönni. Hat éves lehettem, a Kőrös partján bókászunk, magával vitt a szomszéd. Ő délután ráért, agglegény volt, de szerette a gyerekeket. Meg aztán „művelt” ember is volt, valamiféle kishivatalnok a Városházán. Apám meg anyám nyugodtan bízott rá engem, sokszor mondták: „Tőle nem tanulsz rosszat”.

A „Túláton”, a csordajáráson egyszer csak megjelent öt-hat cigány, az egyik osztálytársam az anyjával, meg idősebb nénik is: marhaganajt szedtek zsákba. Nem volt ebben semmi csodálatos, nagygazdák is fűtöttek akkoriban taposott ganajjal. Nem is ettől lepődtem én meg, hanem ahogy a nagyra becsült szomszéd viselkedett: hangosan káromni kezdett, noszogatótt rá engem is, és nagyokat röhögött.

Harminc évvel később, az akkor még gimnazista **Bari Károly** gyönyörű verseit olvasva, már tanárként döbhentem rá, milyen nagy szerepet játszik a romák gondolatvilágában a madár, különösen a varjú, kánya. Nem állhatom meg, hogy néhány olyan költői képét ne idézzem, amelyet a világirodalom bármely költője vállalhatna: nagyanyja „ősz kontyát varjak tépik”, testvéreit ilyen szavakkal félti: „piros csőrű kanyák el ne rabolják didergő fényetek”. A cigányok sorsát így jeleníti meg: „kopasz varjak gubbasztanak kéményen, károgsuktól megfagynak pipákban a csillagok”, vagy ahogy a háborúra emlékeztet: „óriás keselyű-csontvázak vonultak mezőről mezőre”, és a „madár” alkalmas a modern városi élet ábrázolására is. „Betonfák ágain neonmadarak lobogtatják üvegszármukat”. A cigányság jövőjébe vetett hitét a „fülemülék imájával kihúnzott reggeleink” fejezi ki.

Ez a tehetség vitathatatlanul isteni adomány, zsenialitás, az én megfogalmazásomban azonban a mélylélektan tárgya is: egy több ezer éves kultúra nyomai a szinte gyermek-költő verseiben.

Nincs ez másképp más cigányköltők esetében sem. **Rácz Lajos** Pessimista hangulat című versének szomorúságában „a kolbászkerítést csipegeti a varjú”. Ez a szintén cigány vágyálombeli, de egy hajszállal könnyedebb hang oldja a kétségbeesést, elviselhetőbbé teszi az életet, mert egy parányit elmo-

solyodunk. Máskor azonban az ő látásmódjában is „A cigány-fekete égen fekete varjúk köröznek...”.

Amikor **Rostás-Farkas György** anyjára emlékezik, ilyen hasonlatot használ: „tyo dyi kasavoj sar o parno gulumbo” (a lelked olyan, mint egy fehér galamb). Ez már párhuzamot mutat a magyar hallgató nőta „fehér galamb száll a falu felett” szavaival. És lehet, hogy ritkán látott Gyuri barátom tiltakozna ellene, de bizony mégis árulkodik ez a két nemzetiség között vergődő, asszimilálódni akaró, de be nem fogadott ember álmáról. És szabad szeretne lenni, „mint a kismadár úgy repdesni” („Slobodo fajasma te avav / sar e chiriklyi te urav”). Lányának, **Tímeának** a verseiben a madarak még akkor is erősítik a gondolatokat, ha le sem írja a madár szót: „az emlékek szármacsatogása / veri föl a csöndet”.

A különböző cigány nyelvjárást beszélőktől gyűjtött népmesékben is a legkülönbözőbb szerepük van a madaraknak. Nagyon érdekes pl. Bari Károly khelderás gyűjtése, amelyben a madár az öregember minden kívánságát teljesíti - még királynak is megteszi - amíg az végül már Isten akar lenni.

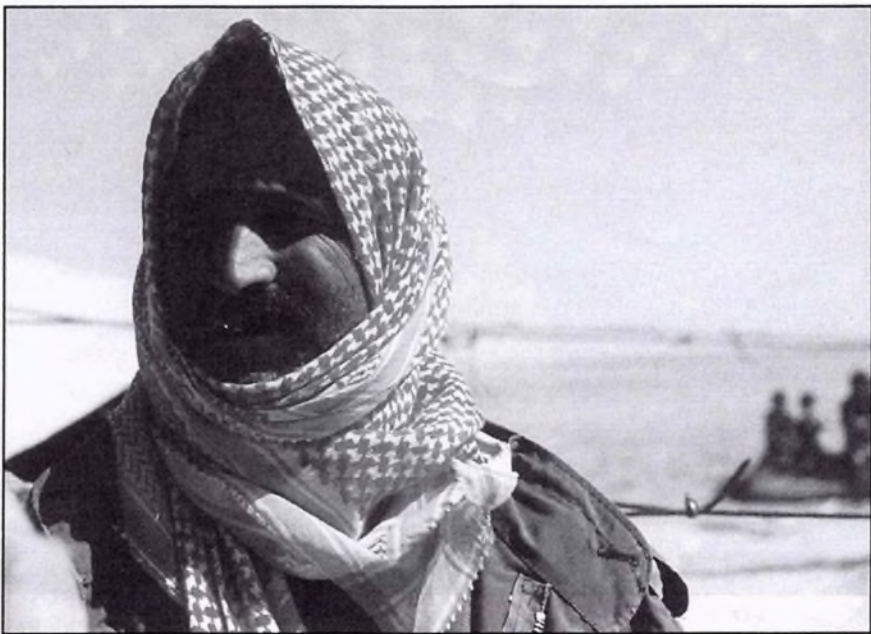
Hogy a cigányok hiedelemvilágában a madár már nagyon régóta a sorsot, születést, életet és halált meghatározó, csodálatos lény, az is igazolja, hogy a beás cigányoknak is van „A három sorsmadár” című meséjük, már pedig a

beások legalábbis néhány száz (ha nem ezer) évvel ezelőtt elszakadtak a többi cigány testvértől.

Érdekességként megjegyzem, hogy a magyar nyelvben a madár szó eredetét eddig a nyelvtudósok nem találták meg, pedig kifogástalanul magyarázható a cigánynyelvi muro-mo enyém jelentésű birtokos névmás és a daj-dej anya (dalokban: dale) szó összetétele alapján, ami persze még nem jelenti feltétlenül azt, hogy a magyarok ezt a szót a romáktól tanulták. Az azonban bizonyos, hogy a cigányok ma is sokszor beszélnek így, hogy „dik mán anyám...”, és hogy rááll a nyelvük, annak több ezer éves múltja van.

Sok őskori nép valamilyen állattól származtatta magát: a cigányok, magyarok és egyes török népek valamilyen madártól, más csoportok a farkastól, az oroszlántól, ezért van pl. a Kunság címerében oroszlán. A magyarok elődeinek egy csoportjában ez a hit még a 8-9. században is élt, hiszen Álmos vezér földi anyja, Emese, a fennkölt zengésű turul madárral szerelmeskedett. Felteszem azonban, hogy itt kell keresnünk annak a nyomait is, hogy a kerszténység Szűz Máriáját a „Szentlélek galamb képében árnyékolta” meg (és azért is, mert az olcsóbb galambáldozatra a szegényebb zsidók is képesek voltak). Ez így naív népi

(Folytatás a 18. oldalon.)

magyarázat, az egyház hivatalos tanításában erről nincs szó.

Kire kárognak tehát tulajdonképpen a félművelt károgók: cigányra, zsidóra, magyarra, általában az emberre vagy talán magára az Istenre??!

Úgy gondolom, hogy a kárognak gyökereit a Dakhma szó clemzésével találhatjuk meg. Ez a szó több mint 2500 éves, és három, körben épített, felül nyitott toronyépítményt jelent, ahova az indiai párszik – a Zarathustra tűzimádó vallását követők – kitették halottaikat a dögmadaraknak. Ez a vallás az egykori Baktriában keletkezett, amely az ókori Perzsia északi tartománya volt, és nagyjából megfelel a mai Üzbegisztán, Tadzsikisztán, Türkmenisztán és Afganisztán területének. Ezt az ősi tartományt, folyójáról a Baxdri-ról nevezték el, és jelentését minden roma értheti: baxt del – szerencsét ad, hoz. A dögmadarak hallatán nem kell azonnal fintorogni, mert a dög szó jó ezer évvel ezelőtt még ajándékot, élelmet jelentett a magyar nyelvben is.

A párszik nem azért teszik ki a halottat, mert lusták eltemetni, hanem mert

a madár-anyától származnak, s a halott testét anyjának adják vissza. A Dakhma is érthető a cigány nyelv segítségével. Az „anya” részes és birtokos esete cigányul dake, dako; a ma rész pedig jöhet a szanszkrit malayati – cigányul malavel – egykori alakjának rövidüléséből, s akkor a Dakhma eredeti jelentése az lehetett, hogy „az anyjának visszaadott (személy)”.

A fenti elnevezéshez hasonló a szingaléz dagoba vagy másként dagaba, mert szintén a cigány daj szóból származó dako van benne. A dagoba olyan ereklyetartó, amelyben a szingalézek azt a szent törvénykönyvet őrzik, amelyet az Isten anyjától kaptak. Manapság a szingalézek Ceylon szigetén élnek, körülbelül 2500 évvel ezelőtt szakadtak el Európában maradt cigány testvéreiktől, és 5 millióan lehetnek. A nevük is érdekes, mert bizonyosra veszem, hogy a szingaléz szó első tagja, a szín azonos az Európában maradt, s ma főként Ausztriában élő, német-cigányok vagyis a szintok nevének első szótagjával.

A romák is fontos részei tehát ennek a több ezer éves indoeurópai-iráni kultúrának, amelyről a nyelvészeti kutatások alapján azt mondhatom, hogy böl-

csóját a mai Dagesztánban vagy annak környékén ringathatták. Dagesztán nevének eredetét és jelentését ugyanis éppen a cigány nyelv segítségével magyarázhatjuk. A Dagesztán földrajzi név első szótagja megint csak a cigány dako lehet, utótagjában pedig a cigány than van, amely „ország”-ot jelent, és három-négyezer évvel ezelőtt sthána alakban írták le. A Dagesztán országnevének jelentése tehát: „anya(i)-ország”.

A nyelvészek a Dagesztán szó első tagját eddig másképp magyarázták. Úgy gondolom, a cigány nyelv segítségével most sikerült helyesen megfejteni, és ennek a megfejtésnek a további kutatásokban is nagy jelentősége lehet. Ennyire fontos a népek nagy fáján a legkisebb gallyacska és levél is. A magyarországi cigányság is talán csak egy gallyacska vagy levél, fája azonban több ezer éves múltban gyökerezik. Beteg az a fa, amelynek levelei már a nyár elején fonnyadnak, lehullanak. Reméljük, hogy Európa „rczgő nyárlájáról” elrepülnek a szomorúságot károkozó varjak, és egyetlen gallyacskáját, levelét sem sodorja el idő előtt a történelem kemény szele.

Kakuk Mátyás

Népismereti Vetélkedő Nagykanizsán

Januárban harmadik fordulójához érkezett a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat által szervezett vetélkedősorozat. Az őszi feladatlapos versenyek után négy általános iskola csapata mérte össze tudását, adott számot arról, hogy mennyire ismerte meg a cigány-

ság történetét, szokásait, múltját és jelenlegi életét. A versengés megkezdése előtt Kozák János, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat alelnöke köszöntőjében elmondta, hogy Nagykanizsán újabb és újabb kellemes meglepetésekkel szolgálnak, olyan dolgo-

kat találnak ki, amelyekre nem nagyon van példa.

A vetélkedőben a villámkérdések és az esszékérdések után a négy fős csapatok riportot készítettek egy általuk meghívott közéleti személlyel, aki a város cigányságáért áldozatos munkát végez. Ezután olyan látványos és érdekes feladatokra került sor, mint tárgyak felismerése, használat közbeni bemutatása és szituációs játékok. A zsűri méltán értékelte a sok derűs percet szerző életképek meglevénedését, így a cigány népi mesterek piaci árusítását, a cigány leánykérést vagy az ügyvédi védelmet élvező ártatlan cigánylegény esetét. A vetélkedő során nemcsak a játékosok, de az érdeklődő iskolatársak, tanárok is kellemesen érezték magukat, s a távolságtartás cigányok és magyarok között teljesen eltűnt. A jelenlévők mint más kultúrájú, de egy hazában együtt élő magyarnak érezték magukat.

A győztes Zrínyi Miklós Általános Iskola csapata sítáborba utazhat, de a gazdag szponzorálás eredményeként a II-IV. helyezettek is értékes jutalomban részesültek.

Szöveg és fotó: Büki Erzsébet

Villámkérdések húzása közben

HOVÁ, SZILVESZTER?

Szilveszter azért lett Szilveszter, mert nővérét Szilviára keresztelték - talán az esetleges szójáték kedvéért, vagy, mert ha mindkettőjüket Szilvinek becézik, és az egyiket cimlegetik, értsen belőle a másik is.

Nemcsak kissé szokatlan neve miatt becézgették aztán sokféleképpen a gyereket a telepen. Hozzájárult ehhez egészen szokatlan és furcsa haja színe is. Vörösbe játszó, annak idején a piros fejű gyufa lehetett ilyen, ezért is kapta telepi becenevét: Gyufafejű. És ez a hajzat nem göndörödött, hanem ráadásul rá is simult a fejére egészen kicsi, pólyás korától kezdve.

A fiúcska nehezen tűrte nevelőanyját, legszívesebben apja nyomában lődörgött, és vele tartott volna, ha annak másfelé vitt az útja. És a legtöbbször így alakult, mert az apja vándor-kereskedő volt. Amikor nem volt otthon, fia legtöbbször csak estefelé került haza. Aztán kora reggel el is illant otthonról. Ezt annál inkább is megtehetette, mert az apja felesége egymás után szülte a testvéreket, és velük volt inkább elfoglalt. Bármennyire iparkodtak jobb belátásra bírni, Szilveszter nem engedett. Csak akkor juhászkodott meg, amikor apja megjött. Akkor meg otthonról nem lehetett volna elcsábítani! Ilyenkor mindig megígérte, hogy segíteni fog anyjának, nővérének. Mondanom sem kell, az ígéret szép szó maradt... Apu el, ő meg huss, mint szokta tenni.

Gyufafejűnek összetűzése volt apjával, nagyjával. Talán ez is okozta, hogy volt is iskolában, meg nem is, de inkább nem. Mi lesz a gyerekből? - kérdezték otthon és másutt. Ő pedig még büszke is volt rá, hogy ekkora nagy gondot okoz.

Pedig az övét annál inkább is érdekelte a sorsa, mivel a fészekalja gyarapodott, kevés volt az apja ke-

resete meg az állami támogatás, napról-napra nagyobb falat kenyérre volt szükség otthon. Hogy hozzájáruljon, ezt már tőle is elvárták volna, tőle, aki éppen, hogy csak kimaradt az iskolából - persze nem nagy dicsőséggel. Minek tanulni? - kérdezte többször is, amikor azt mondták neki, hogy az emberek meg is vehették valahol azt a bizonyítványt, ami kellett, hogy jogosítványhoz jussanak, mert itt az volt a szokás, hogy akármilyenel, de autóval járták a kenyérkereset mind kacsaringósabbá váló útjait. Ő sem akart mást, vagy legalábbis nem beszélt másról.

Egészen apró korában ismertem meg ezt a legényt. A véletlen hozta, hogy figyelemmel kísérhettem sorának alakulását. Leírom ide őszintén: olykor irigyeltem is, visszagondolva a magam gyerekkorára.

Azért tanult is ám sokat, ha nem is az iskolában! Például perfekt volt oláhból, beásból és egészen jól beszélt magyarul. És ahogy mondani szokták, el nem adhatták volna őt csak úgy a piacon Ukrajnában, Szlovákiában, Csehországban, Romániában, Szerbiában, Horvátországban, de Ausztriában, esetleg egész Európában sem.

Nem történt így, csak azért írtam a lehetőségről, mivel ábrázolni szeretném, hogy ha a jég hátán meg nem is élhetett volna, de olyan környezetben igen, ahol hamar elnézik a haja színét.

Szilveszter évekig kikerült a látószögemből. Apjától érdeklődtem néha és örültem, amikor megtudtam tőle, hogy fia ha messze is, de itthon, kenyérkeresettel foglalkozik. Kis barátom tehát révbe jutott. Hogy barátom, mondhatom, hiszen, mint említettem, régóta ismerem. Olykor megtisztelt a mondókájával, oláhra, beásra is tanítani akart, sőt,

a helyi kultúrteremben rendezett műsorokon is megjelent, táncolt is, meg ugratta a többieket.

Minap, hogy összetalálkoztam vele, meglepődtem. Alakja megnyúlt, az arca is feltűnően sápadt volt. Isten bizony, ha nem köszön rám, talán meg sem ismerem, olyan gyorsan lépett el mellettem.

– **Te vagy, Szilveszter?**

– Igen, én. A Gyufafejű. Hát megismer?

– **Hol dolgozol? Hogy élsz?**

– Nem tudna valami munkát szerezni? Haza kerültem, itthon kéne valami...

Még húsz sincs, ami életkorát illeti. Máig sajnálom, hogy mindössze a munkaügyi központot említhettem meg neki. Ugyan, mit tehettem volna egyebet? Mérgesen legyintett és otthagyott.

Ismét hosszabb idő telt el, megint ő köszönt rám az utcán. Magasabb és vékonyabb lett.

– **Hol dolgozol, Szilveszter?**

– A Gyufafejű börtönben volt, mert lopott – volt a válasza és kíváncsian nézte, mit szölok ehhez. Megszólalni sem tudtam. Nagy nehezen nyögtem ki a kérdést:

– **Hát nem találtál valami munkahelyet?**

– Nem! – pattantott rá és nekiindult.

– **Hová, Szilveszter?** – kérdeztem.

– Lehet, hogy újra oda... – volt válasza, és már nem is köszönt, amikor otthagyott.

Azóta is szégyellem magam, hogy nem tudtam neki akkor, de utána sem tanácsot adni, hová menjen dolgozni, ahol kenyeret kereshet mifelénk az iskolázatlan, szakma nélküli fiatal cigány férfi, akit Szilveszternek hívnak és Gyufafejűnek becéznek.

Hazai Sándor

3211 VESZTÉK?

Járóka János: Koldus

A félrevezetés láthatatlan fortélyja

Már meg sem kell lepődnünk azon, hogy *a közélet olyan jellemzői, mint a tisztesség, a korrektség, és a türelem, végképp elvesztek, vagy legalábbis elvértve fordulnak elő a mind kiméletlenebb politikai csatározásokban.* Akár szükségszerűnek is tekinthető a jelenlegi állapot, amelynek nem csupán a múltból táplálkozó okai vannak. Mindebben szerepet játszik az is, hogy a hazai politikai élet mindmáig nem tisztult meg *az erőből való politizálás nyomasztó terhetől, ami egyébként mindig is méltatlan volt az európai értékek alapján gondolkodók bizalmára.* És ez a körülmény akkor válik veszélyessé, ha mind többen kénytelenek rádöbbenni, hogy önmagukat felelősnek nevező politikusok a meghirdetett célok megvalósítása érdekében minden eszközt felhasználnak. Közben pedig az állpolgárok nagyrésze minduntalan azzal szembesül, hogy habár finoman, de félrevezették őket, és a korábban jól hangzó ígéretek közül valami kevés valósult meg.

ÚJABB NÉGY EV?!

Mint ahogyan az is tény, hogy a választások közeledtével a jelenlegi politikusok szinte mindegyike a megszerzett vagy kapott hatalmi pozíciók megtartásával van elfoglalva. Lépten-nyomon azt bizonygatva, hogy választási ígéreteinek nagyjából elegett tett. Csakhogy ez a módszer akkor is ámtátsnak minősül, ha utólag nehezen rekonstruálható az elhangzott ígéretek érvényes listája. Ugyanakkor *se szeri, se száma a magabiztos nyilatkozatoknak, amelyekben indokolni akarják a meghozott politikai döntések jogosultságát, egyszersmind igazolva azt is, hogy újabb négy év*

szükséges a teljes sikerhez. Még szerencse, hogy az állampolgárokban rejlik annyi érzékenység, hogy a szavak és a tettek között érezzék a különbséget, és ne hagyják magukat teljességgel félrevezetni. Az amúgy feddhetetlennek látszó politikusok által sem, akik között – ahogyan nap mint nap meggyőződhetünk róla – a hatalomittas önérvényesítők ugyanúgy megtalálhatók, mint például az elesettekkel sorsközösséget vállaló személyek. Az utóbbiak persze jóval kevesebben vannak annál, hogy a hatalom jelenlegi főszereplőiről ne alakulhasson ki kedvezőtlen kép.

POLITIKAI CSÖMÖR

Mert a szándékokat mindig el kell választani a következményektől. *A politikai valóság ugyanis rendszerint újraírja a mégoly nemes elveket is.* Kivált akkor, ha a hatalom résztvevői közül egyre többen saját helyzetük előnyeit igyekeznek kihasználni. Olykor nem is titkolva, hogy az önérdék került előtérbe, miközben abban reménykednek, hogy támogatóik köre – azaz a választó polgároké nem szűkül le. Legalábbis annyira nem, hogy egyik napról a másikra elveszíthesék politikusi pozíciójukat. Ám ennek veszélye azért is fennáll, mert *a társadalom többsége szemmel láthatóan megcsömörlött a politikától és a közügyek iránt már alig-alig fogékony az ország.* Azt pedig aligha szükséges bizonygatni, hogy miféle következményeket hordoz magában az, ha újra azok osztják ki egymás között a szerepeket a politika színpadán, akik már eddig is behozhatatlan előnyre tettek szert. Felrúgva akár a tisztesség és a korrektség elemi szabályait is.

TEHETETLENSÉGRE ÍTÉLVE

A többség viszont – bármennyi erőfeszítéssel is – a túlélés különféle lehetőségeivel kísérletezhet. Akik rendelkeznek az új körülmények között is pénzre váltható ismeretekkel és képességekkel, abban reménykednek, hogy bekerülhetnek a társadalom felső ötödébe. Akik viszont a társadalom eltartottjai, egyszerűen tehetetlenségre vannak ítélve. Szomorú, de érthető, hogy legtöbbször reménytelennek tartja a változtatás érdekében végzett bármiféle tevékenységet. Kilátástalannak ítélnék mindent. Az igazán elesettek pedig már a tiltakozáshoz sem érznek erőt magukban. *Számukra a ma éhsége, a hajléktalanság az egyetlen valóság, amelyet túl akarnak élni.*

A SZAKADÉK MÉLYSÉGE VÉGES

De ha ennyire könyörtelenek a társadalmi tények, *miben lehet egyáltalán még reménykedni? Alighanem sokan vannak, akik mindennek tudatában is a változásban bíznak.* Nem abban, hogy egycsapásra jobbra fordul minden, hanem sokkal inkább abban, hogy *a szaporodó egyenlőtlenségeknek is vannak határai.* Mert ha csak arra gondolunk, mekkora távolság választja el egymástól az alul- és felüllékvőket, a nyomorba taszítottakat és az anyagi javak birtoklóit, az írástudatlanokat és a képzeteket, joggal állíthatjuk azt is, hogy *ez a szakadék tovább már nem mélyülhet.* Nyilván azért sem, mert miközben az állampolgárok nagyrésze fásult közönnyel veszi tudomásul a körülötte zajló eseményeket, aligha feledkezik meg arról, hogy másként is élhetne.

Dr. Kerékgyártó T. István

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet kedvezményes hibridkukorica vetőmag beszerzésére.

Pályázhatnak

a vetőmag beszerzésére azok a cigány szervezetek, cigány kisebbségi önkormányzatok és cigány mezőgazdasági egyéni gazdálkodók, akik megfelelően előkészített, mezőgazdasági művelésre alkalmas saját vagy bérelt földterülettel rendelkeznek.

Előnyben részesítjük azokat a termelőket, akik a kukorica termést állattenyésztésen keresztül hasznosítják.

A fémzárolt kukorica vetőmagokat a közalapítvány a beérkezés sorrendjében, a készlet erejéig tudja felajánlani az arra igényt tartók számára kedvezményes vételi formában vagy térítésmentesen, adományként.

A pályázatot írásban, levél útján kell jelezni a Közalapítvány felé a vetésterület hektárban való megadásával (1 hektárnál kisebb igényeket nem tudunk kielégíteni).

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- az igénylő személy vagy szervezet nevét, címét, elérhetőségét,

- CKÖ és szervezet pályázata esetén az érintett családok nevét, címét, aláírva.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány támogatása természetbeni. A szállításról a pályázónak magának kell gondoskodnia. Művelési költségre támogatás ebben a pályázati formában nem igényelhető, arra a „megélhetési” programon belül van lehetőség külön pályázatban.

A hiányosan érkezett pályázatokkal a Közalapítvány nem foglalkozik, arról értesítést nem küld. A pályázatokat 3 hónapig őrzük meg.

A pályázatot benyújthatók a Magyarországi Cigányokért Közalapítványhoz levélben. Beérkezés határideje: 1998. március 1. Cím: 1021 Budapest, Budakeszi út 55/d, P/5 épület, V/2 emelet. Telefon: 176-1852, 176-2647.

A kukorica vetőmag étkezésre és takarmányozásra nem alkalmas. Emberi és állati fogyasztás esetén súlyos mérgezést okoz! A pályázó köteles együttműködni a Közalapítvány által felajánlott képzésben és szaktanácsadásban.

A pályázatok adatlappal nélkül, két példányban, folyamatosan nyújthatók be az alábbi címen: Magyarországi Cigányokért Közalapítvány, 1021 Budapest, Budakeszi út 55/d, P/5, V/2. Telefon/Fax: 176-2647, 176-1852

A pályázatokhoz a Közalapítvány kiegészítéseket kérhet. Azon pályázatok, amelyekre a kért kiegészítés 3 hónapon belül nem érkezik meg, azt az Alapítvány elévültnek tekinti. A növénytermesztési pályázatokról a Kuratórium az augusztusi és februári ülésén dönt. Az állattenyésztési pályázatok esetén előnyben részesíti a testület azokat a pályázatok, amelyek minél nagyobb önrész bevonásával oldják meg a takarmányozást. A kisállat-tenyésztési programok esetében a Közalapítvány meghatározhatja a tenyészállatok beszerzésének helyét. A pályázó köteles együttműködni a Közalapítvány által felajánlott képzésben és szaktanácsadásban.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet a hazai cigányság számára: megélhetést biztosító termelői tevékenységre irányuló programok támogatása céljából.

Pályázók köre:

- helyi cigány kisebbségi önkormányzatok,
 - települési önkormányzatok,
 - cigány és cigányokért tenni akaró társadalmi szervezetek és alapítványok,
 - települési és cigány kisebbségi önkormányzatok, amelyek mezőgazdasági tevékenységgel szándékoznak foglalkozni, a Termelői Közösségek Támogatása címmel megjelent felhívásra nyújthatják be pályázatukat.
- Támogatási forma: támogatás 1 millió Ft értékhatárig, amelynek egy része visszatérítendő és egy része vissza nem térítendő összeg (arányát a pályázó kérelmezi).

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- programot bemutató részletes ismertetőt,
 - a pályázó távlati céljait,
 - a pályázott tevékenység pontos leírását, mezőgazdasági programok esetén vetésforgó és állományváltási terv is,
 - tevékenység időbeni ütemezését,
 - a program által érintett személyek számát, szándéknyilatkozattal, (résztevők neve, címe, személyigazolvány száma, aláírása)
 - részletes költségvetést, amely meghatározza, hogy a kapott támogatást milyen beszerzésre fordítják,
 - más forrásból származó esetleges támogatás feltüntetését,
 - ajánlatot a kölcsön visszafizetésére, annak ütemezésére (a Közalapítvány csak adományt nem nyújt),
- települési önkormányzat pályázata esetén a helyi cigány közösség képviselőjének támogató javaslatát,
- a pályázó bankszámlaszerződésének fénymásolatát, adószámát,
 - társadalmi szervezeteknek és alapítványoknak a hírósági nyilvántartásbavételt igazoló végzést, alapító okiratot, kisebbségi önkormányzatoknak az alakuló ülés jegyzőkönyvét.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány 1998. február 4-i kuratóriumi ülés döntési listája

Pályázó szervezet	Kért tám.	Megítélt tám.	Program
Kis.Köz.Ház, Hajdúhadház	826.000 Ft	HPV	CKH
Igaz Szó, Kál MRFÉSZ	1.092.000 Ft	HPV	CKH
Kiskunmajsai Érdekviseleti Szervezet	1.400.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Tunyogmatolcs	700.000 Ft	HPV	CKH
Oktatási és Továbbképz. Központ. Alapítvány, Szolnok	2.000.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Ozora	622.000 Ft	HPV	CKH
SZSZB Megyei CÉSZ, Mátészalka	718.500 Ft	HPV	CKH
AMRITA OBK, Pécs	950.000 Ft	HPV	CKH
Községi Önkormányzat, Tiszaeszlár	870.000 Ft	340.000Ft	CKH
CKÖ, Nagykanizsa	2.000.000 Ft	1.000.000Ft	CKH
CKÖ, Szécsény	500.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Komló	672.000 Ft	472.000 Ft	CKH
CKÖ, Sásd	577.200 Ft	400.000Ft	CKH
MCDSZ, Makó	500.000 Ft	300.000Ft	CKH
CKÖ, Tamási	2.121.000 Ft	900.000Ft	CKH
CKÖ, Curgó	500.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Ózd	2.291.250 Ft	HPV	CKH
Községi Önkormányzat, Hencida	1.290.000 Ft	HPV	CKH
Községi Önkormányzat, Fony	500.000 Ft	HPV	CKH
Községi Önkormányzat, Vilmány	500.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Szerencs	1.066.000 Ft	HPV	CKH
ENT, Szolnok	1.282.000 Ft	HPV	CKH
Közéleti Roma Nők Egy., Budapest	1.500.000 Ft	HPV	CKH
Magyarországi Roma Parlament, Budapest	1.760.000 Ft	HPV	CKH
Péli Tamás KE, Budapest	846.000 Ft	HPV	CKH
Cig. Kult. Közműv. Egyesület, Pécs	2.350.000 Ft	HPV	CKH
Roma KÖ Sáp	440.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Tiszadob	500.000 Ft	400.000Ft	CKH
Görögkatolikus Cigány Egyház, Kántorjánosi	300.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Barcs	970.000 Ft	560.000Ft	CKH
CKÖ, Tarany	70.000 Ft	HPV	CKH
Dem. Roma Szerv., Szolnok	670.000 Ft	HPV	CKH
CKÖ, Mohács	631.000 Ft	HPV	CKH
Cig. Kult. és Sport Egy., Kiskunhalas	1.400.000 Ft	HPV	CKH
Józsefvárosi Tanoda Alapítvány, Budapest		1.000.000Ft	TGB
Galilei Alapítvány, Pécs		1.000.000Ft	TGB
Collegium Martineum Alapítvány, Alsószentmárton		1.000.000Ft	TGB
Vásárhelyi Pál Ált. Isk. és Szakisk., Polgár		1.000.000Ft	TGB
Összesen:	34.414.950 Ft	8.372.000 Ft	

Rövidítések: CKÖ = Cigány kisebbségi önkormányzat; HPV = Hiánypótlásra visszaadva; CKH = Cigány közösségi ház;
TGB = Tehetséggondozási bázis – intézmény

ELDORÁDÓBAN JÁRTAM

Á L O M É S V A L Ó S Á G

Sok évvel ezelőtt jártam egy olyan városban, ahová teljesen véletlenül kerültem. A neve: Eldorádó. Éppen egy hőlégballonnal tértem haza a világkörüli utamról, amikor a ballon tetejét egyszerre csak madarak lepték meg. A ballon kilyukadt és tíz perc múlva azt vettem észre, hogy zuhanok. Egyre gyorsabban közeledtem a föld felé. Szerencsére a ballon megakadt egy vén narancsfa ágán, és így én is megmenekültem. Nagy nehezen lemásztam a fáról, és meglepetésem-

re egy egészen más világ tárult a szemem elé.

A falu házai olyanok voltak, mint Európában egy palota. Az utak szélén gyümölcsfák, teli zamatos gyümölcsökkel. Mindenhol tisztság uralkodott. Az első megpillantott házhoz közeledve embereket is láttam, akik számomra ismeretlen nyelven beszéltek. Fogalmam sem volt arról, hogy hol lehetek. Az emberek bőrszíne kreol volt, nem volt bennük semmi hozzám hasonló vonás. Barátságosan közeledtek fel-

ém, segíteni szerettek volna. Megpróbáltam kommunikálni velük, de semmi jelét nem mutatták annak, hogy értik, amit mondok. Egyszer csak odaléptem hozzám egy nagyméretű fehér férfi, kopott nadrágot viselt. Meglepő módon az anyanyelvemen szólt hozzám, és elmondta, hogy Eldorádóban vagyok.

– Maga hogyan került ide? – kérdeztem

– Hegymászás közben akadtam erre a helyre, és annyira lenyűgözött a szépsége, hogy itt maradtam – felelte.

– Ismeri a nyelvüket?

– Tíz év után az ember akaratlanul is megtanulja – felelte. – Jöjjön, van itt a közelben egy fogadó, ott lehet valamit.

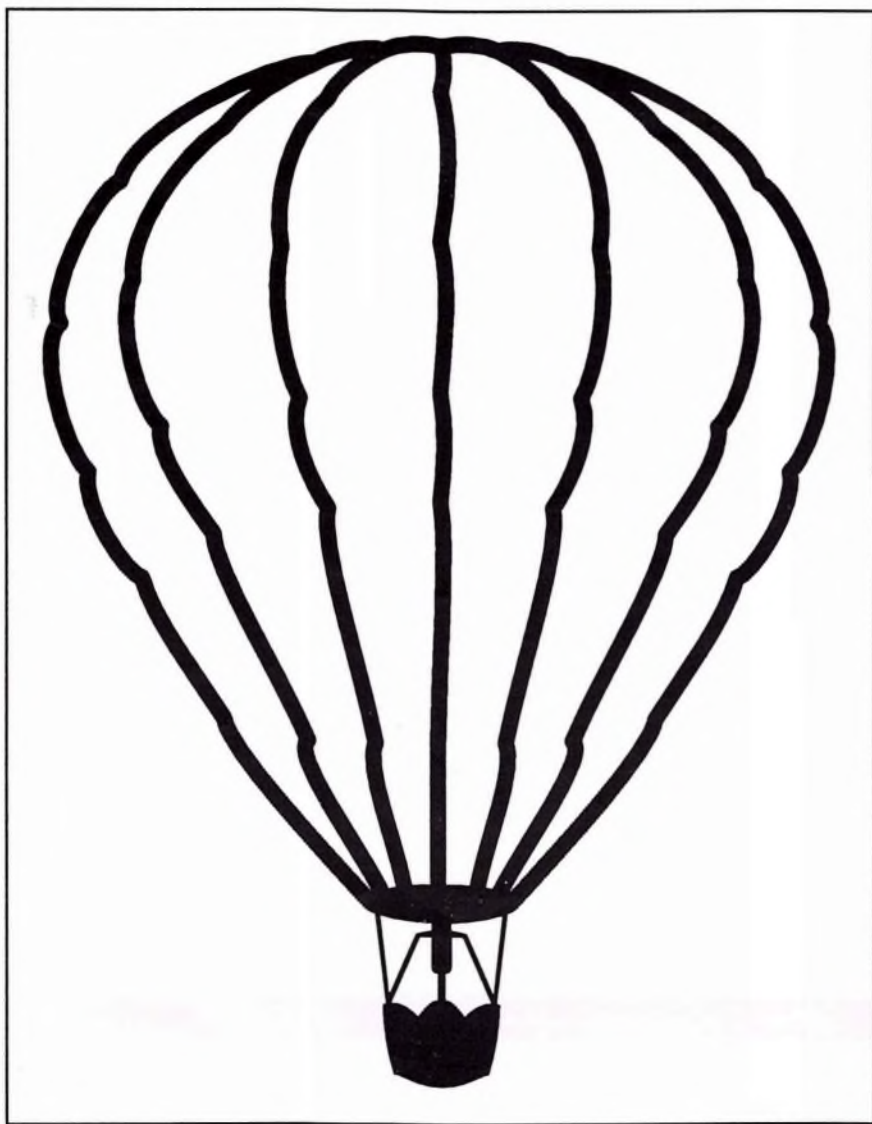
Elindultunk a fogadó felé, és az út szélén különös kövekre lettem figyelmes. Mintha rubintok és gyémántok lettek volna. Közelebből megnézvén rá kellett jönnöm, hogy ezek tényleg rubintok. Megkérdeztem, miért hagyják ezeket az értékeket itt a földön elszórva.

– Ezeknek számunkra nincs semmi értékük – felelte a férfi.

Közben az ott élő népek nekiláttak befoltozni a ballonomat. Pár órán belül készen is volt. Ez idő alatt megtudtam, hogy Eldorádóban nincsenek hűnőzők, börtönök, rendőrök, és minden ember barátságos, amit a saját bőrmőn is tapasztaltam. Egyszóval, maga volt Eldorádó a tökély. Szomorúsággal tértem vissza a hőlégballonhoz, hiszen tovább kellett utaznom. Pedig maradtam volna még ebben a földi paradicsomban.

Pál Nikolett

Egészítsétek és színezzétek ki az illusztrációt, és küldjétek be szerkesztőségünkbe! A legügyesebb „illusztrátorok” (rajzolóak) ajándékot kapnak.

F E J T Ö R Ö K

Kedves Gyerekek!

A Február a farsangi mulatságok hónapja. A népszokás szerint ilyenkor sokan jelmezbe öltöznek, álarcot tesznek fel. A farsangi bálokon királykisasszonyokká, hercegekké változunk, néhány órára talán el is hisszük, hogy azok vagyunk!

Jó szórakozást kívánunk mindannyiótoknak a farsangolásához!

„KIŐ?”

Első rejtvényünk „tippel” ad, hogy milyen jelmezbe öltözzünk a farsangi bálra.

A meghatározás alapján találjátok ki, hogy melyik meschősről van szó!

1./ Az ocsút és a búzáát szét kellett válogatnia.

2./ A róka sok-sok bölcsességre tanította.

3./ Volt egy varázsrózsája, amellyel életet adott kedvesének.

4./ Száz évig aludt.

5./ Olyan gazdag volt, hogy háza mézeskalácsból, cukorból épült.

RÉGÉSZET

Valahol ásítás során kőbe vésett szöveg töredékét találták. Annyit kiderítettek, hogy ismert közmondásról van szó. A rajzon minden betűnek szerepel valamilyen eleme. Hogy hangzik a közmondás?

Könnyítésként néhány betűt kiegészítve adunk meg!

B C I C I I L
_ V U K P Ó _
D C L C \)
C Z É I T C U

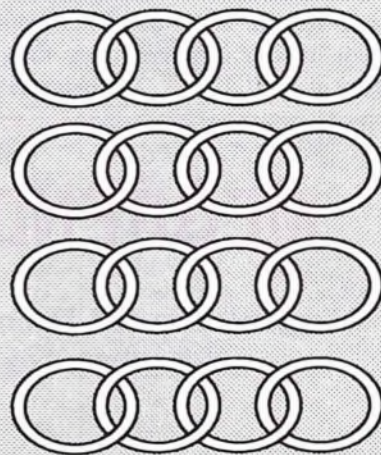
Milyen szám
illik a
kipontozott helyre?

2, 6, 24, 28,
112, 116, ...

Gondolkozz láncszemekben!

Van 20 darab láncszemünk négyesével összefűzve, öt darabokban. Az egészből egyetlen teljes kört akarok készíteni úgy, hogy bizonyos láncszemeket elvágunk, majd összehegesztünk. Minimálisan hány szemet kell elvágunk és összehegesztenünk, hogy megkapjuk a teljes kört?

Találós kérdések

– Mi az, ami leghosszabb a világon, de mégis a legrövidebb? A legvégeesebb, de egyben a legvégnélkülibb? Ami nélkül semmit sem végezhetünk, de elenyészti a haszontalanságot?

– Mi az, amit kapunk anélkül, hogy köszönetet kellene mondanunk érte, aminek tudatodon kívül örvendezel, ami másnak is megadatik, de el is vesztethet anélkül, hogy tudnál róla?

Jó szórakozást kívánunk a rejtvényfejtéshez!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

Romaellenes rádiókabaré

A Magyar Rádió szilveszteri kabaréműsora a romákkal szembeni előítéletek keltésére volt alkalmas - állapította meg az Országos Rádió és Televízió Testület Panaszbizottsága. A testület egy százhalombattai hallgató kifogásának adott helyt. Az indoklás szerint a BUÉK '98 a magyarországi etnikumok közül kizárólag a roma kisebbséget célozta meg, nemcsak szokványos humor forrásaként használta az etnikum bizonyos életsajátosságait, hanem tág teret engedett olyan poénoknak, amelyek sérthetik a romák érzelmvilágát. A panaszbizottság szerint „sajnálatos módon egyértelműen felismerhető volt, hogy a műsor alkalmas a magyar társadalomban egyébként is meglévő negatív előítéletek felerősítésére”. Az ORTT első ízben hozott olyan határozatot, amelyben megállapította, hogy egy rádióműsor az előítéletes hangulatkeltésre volt alkalmas – hangsúlyozta az állásfoglalást nyilvánosságra hozó Roma Sajtóközpont.

A N.E.R.K.É.SZ. új címe (ideiglenes jelleggel)

Nemzeti Etnikai Roma Kisebbségi Érdekvédelmi Szervezet. Irodacíme: 1067 Budapest VI., Podmaniczky út 27. II/23. Telefon: 06 13/027-467 hívható munkanapokon 10-órától 16 óráig. Levelezési cím: 1064 Budapest VI., Vörösmarty út 48. I/11. **Demeter János elnök-képviselő**

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetés díját
a szerkesztőség címére kell eljuttatni:*

LD
„LUNGO DROM”

5000 Szolnok,
Aranka utca 3.
Telefon:
06-60/387-293

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

Segítsen, hogy segíthessünk!

Alapítványunkhoz sok fiatal fordul ösztöndíj-támogatásért. Olyan fiatalok, akik szeretnének tanulni, képezni magukat, de szociális helyzetük miatt ez egyre nehezebb.

Nekünk is egyre nehezebb azt válaszolni, hogy sajnos anyagi lehetőségeink korlátozottsága miatt nem tudunk segíteni. De ha Ön segít nekünk, akkor a saját gyermekén segít. Ha Ön segít, akkor nekünk nem kell nemet mondanunk.

Bármilyen összegű befizetést köszönettel vesszünk. Mi 100 forintnak is örülni fogunk. A befizetett összegről igazolást adunk, így Ön adóalapjából levonhatja.

Bankszámlaszámunk:

MTB Rt., Szolnok Megyei Igazgatósága,
„Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány,
11501103 10006117

Köszönettel az Alapítvány
leendő támogatóitjai nevében:

Paksi Éva
az alapítvány titkára

Jobb megélhetési lehetőség a romáknak!

A Heves Megyei Független Érdekvédelmi Cigány-szervezet, a Bélapátfalvai Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a Bükksgentmártoni Kisebbségi Önkormányzat és a Lungo Drom helyi szervezetének kezdeményezésével létrejött egy 21 fős, bükksgentmártoni székelyű, romákat betanító üzem. A képzés 1997. november 15-én indult és 1998. február 1-jén fejeződik be. A tanfolyamot elvégzők száma 16 fő. A tanfolyam azonban nem fejeződik be, mert újabb lehetőség nyílik a korszerű képzés elsajátítására is.

A szorgalmas munka meghozza, illetve meghozhatja gyümölcsét és a tanfolyamot elvégzők képesítést kapnak, és mint betanított munkások jövedelemhez jutnak, mellyel a jobb megélhetési lehetőség megteremtődhet. Nemcsak a munkanélküli segély, a gyermeknevelési pótlék lesz a megélhetés forrása, hanem a saját munkával és képesítéssel megszerzett jövedelem is. Az összefogás eredménye a Korlátolt Felelősségű Közhasznú Társaság létrejötte, mely bejegyzés alatt áll.

A Kisebbségi Önkormányzatok és az Érdekvédelmi Szervezet nevében megköszönöm a tanfolyamot elvégzők pozitív hozzáállását, a tanfolyamot megrendező Északmagyarországi Regionális Munkaerőfejlesztési és Átképző Központnak és vezetőinek, a Penzum KFT vezetőjének, a Heves megyei Munkaügyi Központnak és munkatársainak hathatós segítségét, Kiss András oktató fáradhatatlan munkáját és a bélapátfalvai Polgármesteri Hivatal dolgozójának, Tamon Károlynének a segítségét.

Baranyi Géza, az FCSZ elnöke

LAPTERJESZTŐKET KERESÜNK!

Érdeklődni személyesen vagy telefonon lehet:
5000 Szolnok, Aranka u. 3. Tel.: 06-60/387-293.

Országos vásárok naplója

1998. március

Március 1. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Bonyhád	oák.
Csongrád	oák.
Gyomaendrőd	av+mgv.
Harta	oák.
Jászapáti	oák.
Kaposvár	ok+av.
Kecskemét	ok+kjv.
Lajosmizse	oák.
Miskolc	av.
Nagykörös	oák.
Pápa	kjv.
Pécs	r+ok+av.
Szarvas	oák.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.
Szolnok	av.
Tiszaújváros	av.
Törökszentmiklós	av.

Március 2. (hétfő)

Veresegyháza	oák.
--------------	------

Március 3. (kedd)

Cegléd	oá.
Nagyecsed	oák.

Március 4. (szerda)

Jánosháza	oák.
Miskolc	oák.
Tura	oák.

Március 5. (csütörtök)

Komádi	oák.
Szeged-Cserepes sor	ok.
Vésztő	oák.

Március 6. (péntek)

Bóly	oák.
Gyula	oák.
Hódmezővásárhely	oá.
Miskolc	ok.
Tornyszentmiklós	ok.

Március 7. (szombat)

Abony	oá.
Csorna	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Komló	oák+av.
Kompolt	oák.
Magyarnándor	oák.
Marcali	oák.
Miskolc	ok.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Tura	av.

Március 8. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Békésszentandrás	av.
Dunaújváros	oák.
Gödöllő	osk.
Gyomaendrőd	oák.
Hajdúnánás	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Izsák	oák.
Jászárokszállás	av.
Kaposvár	ok+av.
Kecskemét	ok+kjv.

Kiskunfélegyháza	oák.
Miskolc	av.
Nagykörös	av.
Öcsöd	oák.
Pásztó	oák.
Pécs	oák+av.
Siójut	oák.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.
Szekszárd	oák.
Szolnok	av.
Tápiószentmárton	oák.
Tompá	oák.
Újszilvás	oák.

Március 9. (hétfő)

Patvarc	oák.
---------	------

Március 10. (kedd)

Pétervására	oák.
-------------	------

Március 11. (szerda)

Csorna	oá.
Mezőcsát	oák.
Miskolc	osk.

Március 12. (csütörtök)

Cece	oák.
Gyöngyös	oák.
Szeged-Cserepes sor	ok.

Március 13. (péntek)

Miskolc	ok.
Pusztamérges	oák.
Sásd	oák.

Március 14. (szombat)

Apc	oák.
Csorna	ok+av.
Hajdúszoboszló	ok.
Jászberény	oák.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Miskolc	ok.
Ónod	oák.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szeged-Kiskundorozsma	ok.
Tura	av.

Március 15. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Bőhönye	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	ok+av.
Kecskemét	ok+kjv.
Kiskunfélegyháza	av.
Kunszentmárton	oák.
Miskolc	av.
Mórahalm	oák.
Pécs	oák+av.
Szászvár	oák+av+mgv.
Szolnok	av.
Terény	oák.
Vác	oák.

Március 16. (hétfő)

Bélapátfalva	oák.
Nagydorog	oák.

Március 17. (kedd)

Felsőlány	oák.
-----------	------

R Ö V I D Í T É S E K

av.	= autóvásár
bv.	= búcsúvásár
csv.	= cserépvásár
kjv.	= közúti jármű vásár
kuv.	= kutyavásár
LNv.	= Lovas Napok vására
mgv.	= munkagép vásár
nmv.	= népművészeti vásár
oá.	= országos állatvásár
oák.	= országos állat- és kirakó vásár
ok.	= országos kirakó vásár
osk.	= országos sertés- és kirakó vásár
r.	= régiségvásár
tbv.	= termékbemutató és vásár
üv.	= ünnepi vásár

Március 18. (szerda)

Jánosháza	oák.
Miskolc	osk.
Vajszló	ok.

Március 19. (csütörtök)

Szeged-Cserepes sor	ok.
---------------------	-----

Március 20. (péntek)

Hódmezővásárhely	oák.
Miskolc	ok.

Március 21. (szombat)

Abony	oák.
Bercel	oák.
Csorna	av.
Fadd-Tavaszi	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kál	oák.
Kecskemét	ok+kjv.
Miskolc	ok.
Mohács	oák.
Pécs	ok+av.
Sárbogárd	oák.
Siófok-Kiliti	av.
Tura	av.

Március 22. (vasárnap)

Abony	oák.
Békéscsaba	av.
Dunaújváros	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Heves	oák+av+mgv.
Jászákóhalma	oák.
Kaposvár	ok+av.
Kecskemét	ok+kjv.
Miskolc	av.
Monor	oák+av.
Pécs	oák+av.
Pécsvárad	oák.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.
Szolnok	av.
Tiszaújváros	oák.

Március 23. (hétfő)

Kaposvár	ok.
Szécsény	oák.

Március 25. (szerda)

Miskolc	osk.
Veszprémvársány	oák.

Március 26. (csütörtök)

Mélykút	oák.
Pálháza	oák.
Szeged-Cserepes sor	ok.

Március 27. (péntek)

Békéscsaba	oák.
Déványa	oá.
Miskolc	ok.

Március 28. (szombat)

Csorna	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Jászárokszállás	oák.
Kaposvár	av.
Kapuvár	oá.
Kecskemét	ok+kjv.
Mágocs	oák.
Mezőberény	av+mgv.
Miskolc	ok.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Tura	av.

Március 29. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Csongrád	av.
Fegyvernek	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	ok+av.
Miskolc	av.
Nagykát	oák.
Pécs	oák+av.
Pilis	oák.
Szeged-Cserepes sor	av+mgv.
Szolnok	av.
Tarnaméra	oák.

Március 30. (hétfő)

Kecel	oák.
Pécs	r.

Március 31. (kedd)

Pápa	oá.
Pécs	r.
Soltvadkert	oák.

A vásárnaplót
összeállította:
Wilhelm István

Ferkovics József: Őszi erdő

Fotó: Szerdahelyi Rita